

Groddden

EN ÄGARTIDNING FRÅN LANTMÄNNEN | LÄS MER PÅ WWW.LANTMANNEN.COM | NR 4 | SEPTEMBER | 2018

SIGNERAT | SID 2

*Uppdaterad
strategi säkrar
lönsamheten*

Från export till
import i torkans
spår

SIDAN 27

Forskningsprojekt
resultatet av
nationell satsning

SIDAN 16-17

**PRESS
STOPP!**

*Extra utdelning genom
Lantmännenpaketet*

På ditt konto i slutet av september

SIDAN 6

Skörden 2018

Problem och möjligheter

SIDAN 4-12

Kooperatör
i Tornedalen

SIDAN 14

Kultur
i höladan

SIDAN 22

Lantmännen

Grodden

REDAKTION

Grodden, Lantmännen, 205 03 Malmö
Tel växel: 010-556 00 00
grodden@lantmannen.com

CHEFREDAKTÖR: Anna Carlström

Tel: 010-556 09 68
anna.carlstrom@lantmannen.com

REDAKTÖR: Helena Holmkrantz

Tel: 010-556 06 43
helena.holmkrantz@lantmannen.com

LAYOUT: Jan Reinerstam, Pagarango

OMSLAGSBILD

Göran Brynell, BRYLA jordbruk strax söder om Malmö, fick bara halv skörd av korn i år. Bild: Hans Jonsson

UPPLAGA

Grodden är Lantmännenkoncernens informationstidning till ägarna. Lantmännens medlemmar (ägare) får tidningen som medlemsförmån. Upplagan är cirka 38 000 exemplar. Tidningen utkommer med 6 nummer per år.

TRYCKERI: V-Tab i Västerås

DISTRIBUTION

Tidningen distribueras som posttidning B till ägarna. Den distribueras även internt inom Lantmännen.

ADRESSÄNDRING

Medlemmar: Meddela kundregistret.
Tel 010-556 00 00
cf.ssc.kundregister@lantmannen.com
Övriga: Kontakta redaktören

ANNONSBUKNING

Mnemonista
Kontaktperson: David Martinez-Lundström
E-post: david@mnemonista.se
Tel: 0735-699 350

ANNONSMATERIAL

Tekniska upplysningar: Annonser ska levereras till Mnemonista, som tryckfärdiga pdf-filer, bilder i 300 dpi. E-post: david@mnemonista.se

ANNONSFORMAT (I MM) OCH PRISER

FORMAT	MÅTT (MM)	PRIS
1/1 sida (satsyta)	225x320	18 500:-
1/1 sida (utfallande*)	250x350	18 500:-
1/1 sida (sista sidan*)	250x320	20 500:-
1/2 sida (stående)	106x320	10 500:-
1/2 sida (liggande)	225x155	10 500:-
1/4 sida (stående)	106x155	5 600:-
1/4 sida (liggande)	225x74	5 600:-
1/8 sida (stående)	49x155	3 100:-
1/8 sida (liggande)	106x75	3 100:-

* +3 mm skärsmån vid utfallande

Moms tillkommer på samtliga priser. Priserna ovan baseras på färdigt material, enligt tekniska upplysningar. Övrigt arbete debiteras.

PRELIMINÄR UTGIVNING 2018 (med reservation för ändringar)

Nr	Materialdag	Utgivning
5	23/11	17/12

BILAGOR

För bokning av bilagor, kontakta redaktören Telefon 010-556 06 43

Enkel A4	80 öre/ex
Dubbel A4	90 öre/ex
Enkel A3	90 öre/ex

Urval av adresser 500 kr

Färdigtryckta bilagor ska vara tryckeriet till handa minst fem dagar före tryck

Lantmännen

Lantmännen är ett lantbrukskooperativ och norra Europas ledande aktör inom lantbruk, maskin, bioenergi och livsmedel. Vi ägs av 25 000 svenska lantbrukare, har 10 000 anställda med verksamheter i ett 20-tal länder och omsätter 40 miljarder kronor på årsbasis. Med basen i spannmålförädlare är åkermarkens resurser för ett livskraftigt lantbruk. Några av våra mest kända varumärken inom livsmedel är AXA, Kungsörmen, GoGreen, Schulstad, Gooch, Finn Crisp och Bonjour. Vårt företag är grundat på kunskap och värderingar som har funnits i generationer hos våra ägare. Genom att vi har forskning, utveckling och verksamhet i hela värdekedjan, kan vi tillsammans ta ansvar från jord till bord. Läs gärna mer på: lantmannen.se/omlantmannen

Signerat

Nästan en kvarts miljard till Lantmännens medlemmar

Det har varit en ovanlig sommar på många sätt. Det svenska lantbruket har drabbats hårt av värme och torka och oron är stor på gårdar i hela landet. Som kooperativt företag lever vi nära medlemmarna och våra förtroendevalda möter pressade grannar, kollegor och vänner varje dag. För att mildra torkans negativa effekter gick Lantmännen i början av augusti ut med ett kraftfullt paket på närmare en kvarts miljard till alla medlemmar.

Målet med det som vi kallat Lantmännenpaketet, är att det ska komma olika produktionsinriktningar till godo genom konkreta åtgärder som snabbt ger likviditet till lantbruket. Den extra återbäringen och efterlikviden baserad på handel fram till och med augusti räknar vi med ska kunna betalas ut till medlemmarna i slutet av september. Vi ger även lättnader i spannmålskontrakten och sänker räntan på finansieringstjänsten. För årets sista fyra månader har vi beslutat om en extra rabatt och tillägg på två procent på handel med Lantmännen Lantbruk Sverige. För att kunna genomföra stora delar av programmet krävdes ett godkännande av samtliga 101 fullmäktige genom en extrastämning. Jag vill särskilt tacka alla fullmäktige för ert engagemang och snabba hantering, som för mig är ännu ett exempel på Lantmännens unika förmåga att mobilisera och agera när det verkligen behövs.

En annan dimension av torkan och värmen har varit det stora intresse och utrymme som lantbruket fått i media under sommaren. Om det kan finnas någon positiv effekt av sommars kris handlar det kanske om en ökad förståelse och insikt hos allmänheten om jordbruket och livsmedelsproduktionens förutsättningar. Frågorna har kommenterats i otaliga tidningsreportage och i TV – inte sällan med företrädare för Lantmännen som uttalat sig. Det svenska jordbrukets konkurrenskraft och livsmedelsproduktionen har verkligen hamnat högt på agendan. Jag tycker definitivt man kan notera en forskjutning av perspektiv i debatten som är positiv för både lantbruket och Lantmännen. Man kan hoppas att insikten om att lantbruket är motor i många landsbygdskommuner och att livsmedelsindustrin är en av Sveriges största och viktigaste näringar med betydelse för både handelsbalans, arbetsmarknad och krisberedskap börjar sjunka in. Samtidigt kan man notera att förtroendet för svenska lantbrukare och svensk mat är oerhört starkt, något som naturligtvis är glädjande i en svår situation. Att Lantmännen är ett företag som ägs av svenska bönder och som arbetar från jord till bord kommer i närtid märkas ute i butik, i grunden för att ge konsumenten möjligheter att välja produkter från Lantmännen – och på så sätt stödja det svenska lantbruket.

En av höstens viktigaste uppgifter är uppdateringen av Lantmännens långsiktiga inriktning. ”Strategi 2020”, som vi har haft de senaste åren. Vi är snart framme vid 2020, och genom vidareutvecklingen vill vi planera för en betydligt längre tidshorisont. Här har bland annat Ägardialogen bidragit med många värdefulla inspel. Arbetet med den nya strategin, som går under namnet ”Jord till bord 2030”, handlar mycket om evolution av vår befintliga inriktning. Lantmännens uppdrag, att skapa lönsamhet på våra ägares gårdar och optimera avkastningen på kapitalet, är fortfarande utgångspunkten och ett prioriterat

område när vi väljer var vi ska lägga våra resurser. De senaste åren har vi fokuserat på att våra affärer ska ”sluta cirkeln” runt Östersjön – det har varit ett framgångsrikt arbete, och i dag skulle jag säga att Östersjöområdet är vår naturliga hemmamarknad. Nu handlar det om att ta nästa steg. Bland annat planerar vi för en fortsatt expansion i norra Europa kombinerat med nedslag på intressanta exportmarknader, framför allt i Asien och Afrika. Andra viktiga nyckelfaktorer för att kunna utveckla Lantmännen för framtiden är fortsatt kostnadseffektivitet och satsningar på innovation, kombinerat med en helt avgörande förutsättning – engagerade medarbetare och ett bra ledarskap. Om vi lyckas inom de här områdena och det får genomslag i våra affärer så är vi en bra bit på vägen mot att göra Lantmännen till ett ännu starkare och mer framgångsrikt företag!

Jag inledde med att sommaren har varit ovanlig på många sätt, men den här sommaren har också ovanligt tydligt visat betydelsen av att ha en genomarbetad strategi som säkrar en långsiktig och stabil lönsamhet. Om inte Lantmännen hade haft en stabil finansiell grund, kombinerad med en tydlighet i uppdraget mot det svenska lantbruket, hade varken de extra åtgärderna via Lantmännenpaketet eller den stora utdelning som beslutades på stämman i maj varit möjliga. Totalt kommer Lantmännen alltså att tillföra det svenska lantbruket drygt 800 miljoner under året – ett bevis på att Lantmännenmodellen fungerar. En styrka är att Lantmännen har en portfölj som står på flera ben – från livsmedel till lantbruk, energi och anläggningsmaskiner – samtidigt som vi agerar i olika geografiska områden. Det gör oss betydligt mindre känsliga för svängningar i konjunkturen och förändringar på enskilda marknader. Något som i sin tur skapar långsiktiga förutsättningar för fortsatt positiv ekonomisk utveckling av koncernen. Helt i linje med vår nya strategi.

Nu i början av september är mycket som vanligt, men ändå inte. Höstsådden är på gång, vallarna ger förhoppningsvis ytterligare en skörd och konsumenten värdesätter det svenska lantbruket. Under hösten kommer Lantmännen som vanligt att bjuda in till höstmöten och andra träffar för diskussion och samtal om hur vi gemensamt kan utveckla Lantmännen och skapa förutsättningar för att stärka lönsamheten och konkurrenskraften i det svenska lantbruket. Ovanligt viktiga möten. Varmt välkomna!

Med tillönskan om en lång fin höst
Per Olof Nyman
Vd och koncernchef

Uppdaterad strategi från jord till bord

Under vår och sommar har Lantmännens ledning arbetat med att dra upp riktlinjerna för Lantmännens långsiktiga strategi, bland annat med hänsyn tagen till medlemmarnas synpunkter i Ågardialogen. Nu är strategin uppdaterad och går under namnet Jord till bord 2030.

Under hösten går arbetet vidare med att konkretisera de olika målen i strategin. Lantmännens vd och koncernchef Per Olof Nyman förklarar tankegångarna i den nya strategin.

Under våren och sommaren har Lantmännens långsiktiga strategi uppdaterats, varför det?

– Det var dags att se över det strategiska ramverket – ”Strategi 2020” – som vi har haft de senaste åren. Vi är snart framme vid år 2020, och med vidareutvecklingen vill vi planera för en längre tidshorisont, 10-15 år framåt. Det är en evolution av den befintliga strategin: vårt uppdrag, att skapa lönsamhet på våra ägares gårdar, är fortfarande utgångspunkten och ett prioriterat område när vi väljer var vi ska lägga våra resurser.

Vad är målet med strategin?

– Även om det strategiska ramverket tar sikte på år 2030, så lägger våra affärer fortfarande ekonomiska tre- eller fyraårsplaner, precis som tidigare. Den

första målsättningen är alltså affärsplanen för 2019-2022, där vi siktar på att Lantmännen ska leverera ett resultat på två miljarder SEK efter finansnetto. Det är ett ambitiöst mål, men ett mål som jag är övertygad om att vi kan nå.

Och på längre sikt?

– Mycket handlar om att Lantmännen ska fortsätta att växa lönsamt på rätt sätt och fortsätta att göra det mer kostnadseffektivt än våra konkurrenter. De senaste åren har vi fokuserat på att våra affärer ska ”sluta cirkeln” runt Östersjön – det har varit ett framgångsrecept, och i dag skulle jag säga att Östersjöområdet är vår naturliga hemmamarknad. Nu handlar det om att ta nästa steg. Bland annat planerar vi för en fortsatt expansion i

norra Europa och samtidigt punktinsatser på intressanta exportmarknader, framför allt i Asien och Afrika. För Unibake och Aspen handlar det om ett ännu bredare geografiskt fokus.

Det händer mycket i världen omkring oss – hur märks det i strategin?

– Makten i värdekedjan har under flera år förskjutits mot kanterna – ”jord” respektive ”bord”. Livsmedelsindustrin är klämd i mitten, vilket gör att vi behöver vara kostnadseffektiva och kompensera med innovativa produkter. Digitaliseringen av samhället accelererar, vilket vi möter bland annat genom vår satsning på LM² och mySwecon. Hälso- och hållbarhetsfrågorna blir också allt viktigare – för oss innebär det bland annat ett ökat

fokus på cirkulära affärsmodeller och på forskning och innovation inom lantbruk och livsmedel. Vi sätter nya klimatmål till år 2030, där vi bland annat fokuserar på påverkan från odling och transporter. Dessutom behöver vi hålla koll på globala makrotrender: till exempel ökar efterfrågan på animalieprodukter globalt, inte minst i Afrika och Asien, medan vi i Norden åter allt mer vegetariskt. Också food service är en alltmer intressant försäljningskanal eftersom restaurangbranschen växer snabbare än dagligvaruhandeln på våra hemmamarknader. Allt detta påverkar hur våra affärer ska agera.

Vad är det viktigaste för att lyckas?

– Vi har identifierat ett antal möjliggörande områden där vi behöver leverera för att få full utväxling av den nya strategin. Det allra viktigaste för att lyckas är att vi har engagerade och drivna medarbetare och ett mycket bra ledarskap. Andra prioriterade områden är kostnadsledarskap, innovation, håll-

bar affärsutveckling, fortsatt digitalisering och varumärke. Om vi lyckas inom de områdena och det får genomslag i våra affärer så är vi en bra bit på vägen.

Är det något annat vi ska tänka på framöver?

– Det är alltid bra att komma ihåg att vi inte existerar i ett vakuum. Även om vi är ett företag med en väldigt stabil grund, både finansiellt och strategiskt, så blir många saker lättare genom samarbete. Under det senaste året har vi till exempel tagit ledarroller i flera svenska innovationsinitiativ som är kopplade till den nationella livsmedelsstrategin: däribland Sweden Food Arena, ett samarbetsforum för innovationer, i Grogrund som är ett kompetenscentrum inom växtförädling – och genom samarbeten med SLU och LRF kring animalieproduktion och industridoktorander. Framöver kommer möjligheterna till givande samarbeten att bli ännu fler, vilket bidrar till att göra Lantmännen till ett ännu starkare och mer framgångsrikt företag.

Ågardialogen – att sluta cirkeln

Lantmännens Ågardialog avslutades i samband med vårens föreningsstämma. Men eftersom det var en stor satsning för att engagera medlemmarna är det viktigt att summera arbetet, som bland annat gett betydande inspel till Lantmännens långsiktiga inriktning bortom 2020. Minst lika viktigt är det också att beskriva de olika aktiviteter som nu följer på Ågardialogen.

Flera grundläggande principer har slagits fast i Ågardialogen. En av de viktigaste är att

Lantmännen ska vara ett kooperativt företag, som ägs och styrs av aktiva svenska lantbrukare. En annan slutsats är att en av de mest angelägna uppgifterna för Lantmännen bör vara att fortsätta arbetet för att stärka konkurrenskraften och lönsamheten på ägarnas gårdar. Viktiga pusselbitar i att öka konkurrenskraften är arbetet med affärsutveckling – inklusive koncept från jord till bord – samt FoU och innovation i spannmålsvärdekedjan. En annan del är utvecklingen av nya

tjänster till nytta för lantbruket, bland annat inom digitalisering och riskhantering. Sammanfattar man frågorna om utveckling och expansion var det tydligt att Lantmännen bör vara ett företag för både växtodling och animalieproduktion. Sverige och Östersjöområdet är vårt fokus – men Lantmännen också måste värdera och vara aktivt även på andra internationella marknader. Ett annat viktigt medskick i Ågardialogen var betydelsen av att utveckla ägarstyrningen.

Sammanfattningsvis kan man säga att Ågardialogen blev en bekräftelse på att Lantmännen gör rätt saker i dag och att grunden för strategin bör ligga fast, men att det alltid krävs utveckling som förfinar och effektiviserar verksamheten. Och inte minst bidrar till att öka lönsamheten både på gårdarna och i Lantmännen.

Det samlade arbete och engagemang som Ågardialogen skapat omsätts nu i konkret handling. Här kommer några aktiviteter och projekt som är

resultat av Ågardialogen;

- Nya tvärgrupper – foder, spannmål, insatsemmissioner
 - Utveckling av emissionshandeln
 - Nya stadgar, som antogs av föreningsstämman
 - Satsningar på yngre företagare
- Avslutningsvis kan man citera Per Lindahl från föreningsstämman – ”Projekt Ågardialog avslutas, men ågardialogen fortsätter! En aktiv ågardialog är en av grundstenarna i ett kooperativt företag”.

Text: Anna Carlström

Handel med emissionsinsatser

Orderperiod Nr	Antal köp styck	Antal sälj styck	Transaktionspris procent	Omsatt volym kronor
2018				
1	8	18	140	856 741
2	14	41	135	1 425 765
3	21	58	135	2 206 306
4	5	45	145	1 999 000
5	5	29	137	673 000
6	12	35	135	2 157 879

Kommande handelsdagar:

17 sept, 16 okt, 5 nov, 26 nov, 11 dec

Kompletterande information, handelsregler och orderblankett för köp/sälj finns på Lantmännens hemsida lantmannen.com/emissionshandel

Kontoöversikt och gällande räntesatser

Lantmännen Lantbruk/ Maskin SE	Aktuella räntesatser september 2018	
Kundreskontra Fakturor, dröjsmålsränta	efter förfallodag	11,70 %
Kundreskontra Finansieringstjänst	efter förfallodag	3,95 %
	efter nytt förfalldatum	11,70 %
Ränta vid förskotts betalning fr.o.m 1 maj		0,00 %
Avräkningskonto fr.o.m 5 juni	tillgodo	0,00 %
	skuld	1,70 %
	spannmålsförskott	1,70 %
Avräkningar disponibelt fr.o.m 5 juni Sparmedel	endast medlemmar	0,60 %
	endast medlemmar	0,60 %

Har du frågor om dina konton eller sparmedel? Kontakta cf.ssc.kassatjanst@lantmannen.com

Mikael Jeppsson,
chef för spannmålsen-
heten, Lantmännen
Lantbruk, ger här en
summering av säsongen
så här långt i månads-
skiftet augusti/
september 2018

Efter torkan väntar nya möjligheter

2018 har inneburit stora påfrestningar för alla aktörer inom svenskt lantbruk. Variationen har varit extremt stor i skördar, kvalitet och resultat. Övergripande har Lantmännens företag i Östersjöområdet och de långsiktiga affärskontakterna internationellt bidragit på ett positivt sätt.

Text: Hans Jonsson | Foto: Helena Holmkrantz

Växtodlingsåret 2018 har varit omtumlande för alla i svenskt lantbruk. Alla sitter i samma båt samtidigt som skillnaderna lantbrukare emellan är större än någonsin beroende på en mängd olika faktorer som produktionsinriktning, nederbörd, avtal, jordart, ekonomisk situation med mera. Mikael Jeppsson, chef för spannmålssektorn, Lantmännen Lantbruk, ger här en summering av säsongen så här långt i månadskiftet augusti/september 2018.

Mycket svaga skördar

Femårsnittet för den svenska spannmåls-skörden ligger på 6,2 miljoner ton av spannmål, oljevaxter och trindsäd, vilket innebär 5,8 miljoner ton för enbart spannmål. I mitten av juli 2018 gjorde Jordbruksverket en skördeprognos som pekade på 4,2 miljoner ton spannmål för 2018. Lantmännens prognos i mitten av juli visade på totalt 4,2 miljoner ton spannmål, oljevaxter och trindsäd (3,8 miljoner ton spannmål). Det visar sig nu att båda prognoserna låg i överkant. Prognosen är ju just en prognos och ett medelvärde för Sverige.

– Sällan har det varit större variation mellan olika områden men även mellan olika gårdar, därför har prognosen förhållandevis mindre betydelse för den enskilde lantbrukaren 2018, menar Mikael Jeppsson.

Det handlar om allt från missväxt till som bäst kanske en sänkning av skörden på cirka 30 procent.

För Lantmännens del innebär det att cirka 0,85 miljoner ton togs emot under skörden. Det är en halvering jämfört med normalt cirka 1,6 miljoner ton. År 2017 levererades det 1,85 miljoner ton i skörden.

– Detta påverkar givetvis Lantmännens resultat negativt eftersom en stor del av våra kostnader i produktionen är fasta. Det ger i år ett signifikant sämre resultat än normalt.

Plus och minus för kvaliteten

Glädjeminnet vad gäller kvaliteterna är höstrapsens höga oljehalter. På många håll cirka fyra procentenheter högre oljehalt än normalt vilket resulterar i ett merpris på cirka 20 öre per kilo rapsfrö. De flesta partierna var mycket torra vilket krävde ingen eller mycket begränsad torkning och därmed lägre torkningskostnader för lantbrukarna.

Vetet har överlag höga rymdvikter och proteinhalter, men i vissa fall mycket låg proteinhalt på grund av dåligt kväveupptag.

Grynhavren är överlag ljus och fin med låga halter av DON och fusarium, men ofta med låg rymdvikt och därför lägre grynutbyte. På malkornssidan är det också plus

och minus. På plussidan bra rymdvikter, ljus och fint och inga skalskador som det bitvis förekom rikligt av 2017. På minussidan småkärnighet och höga proteinhalter vilket medför större frånrens och nedklassning till foderkorn.

Marknadsanpassning efter kvalitet

De flesta råvaror som vete, korn och oljevaxter blir en del av en industriell process som har sina optimala förutsättningar vad gäller råvarukvalitet. Den kvalitet som ger den effektivaste produktionen är den som betalas bäst och efterfrågas. I normalfallet finns det tillräckligt med dylik kvalitet tillgänglig på marknaden. Men ett år som 2018 då det råder allmän brist på denna kvalitet anpassar sig marknaden till utbudet. Det är en glidande skala hur pass mycket sämre råvarukvalitet fördyrar produktionen i nästa led. Det kan innebära att det kan finnas en efterfrågan trots allt på kvaliteter som andra år inte efterfrågas.

Prissvängningar

Sverige blir för första gången beroende av nettoimport, främst vad gäller vete, grynhavre och ekologiskt spannmål. Detta medför generellt högre priser eftersom marknaden "smittas" av bland annat ökade transportkostnader.

– Tidigt insåg vi att Sverige, men även delvis Danmark och Östeuropa var värst drabbade av torkan. Priserna höll sig trots allt stabila, men när rapporter om svaga skördar i Frankrike och Tyskland kom in, då steg priserna rejält. Även den svaga kronan bidrar till det höga priset, menar Mikael Jeppsson.

Priserna ändrar sig hela tiden. En övergripande viktig faktor att ha med sig är att världsmarknadslagren visserligen sjunkit, men är på en hög och stabil nivå vilket är lugnande för marknaden med mindre prissvängningar som följd och inga extremt höga priser att förvänta.

Nytta av internationell handel

Att hålla avtal är grunden för all handel. Både som leverantör och som köpare. Lantmännen säljer de kvantiteter som avtalas med lantbrukarna vid samma tillfälle. Det är kvantiteter som måste levereras och nu när brist råder i Sverige måste dessa köpas in från annat håll i Europa. För att få denna ekvation att gå ihop gäller det att se till helhet och långsiktighet.

– Ett år som detta har vi väldigt stor nytta av den strategi som vi byggde upp för 5–6 år sedan som innebär att vi etablerade en spannmålshandel även utanför Sverige. Detta skapar både långsiktiga relationer och kontakter men även en stark koppling till våra egna företag i Östersjö-

området. Det har varit helt avgörande för att kunna förse oss med tillräckliga kvantiteter utanför Sverige för att kunna uppfylla åtagandena till våra kunder, betonar Mikael Jeppsson.

För att mildra de negativa konsekvenserna för lantbrukarna slopar Lantmännen kravet på 10 öre per kilo icke levererad vara enligt avtal för skörd 2018. Dessutom ges två procent extra återbäring och efterlikvid till samtliga medlemmar (läs mer om Lantmännenpaketet på sidan 6-7). 10-öringen som nu slopas under 2018 är ingen avgift utan en ersättning för kostnader som ett icke uppfyllande av avtalet innebär för Lantmännen.

Ej Force Majeure

Röster har höjts för att man borde kunna hävda Force Majeure för upphävande av spannmålsavtal. Att kunna hävda årets torka som grund för Force Majeure är dock inte relevant. En grundläggande funktion i avtal, pris-säkring och utlovade leveranskvantiteter är att man därigenom i olika led försäkrar sig mot svängningar i produktion och konsumtion. Och en produktionsändring, om än så stor som 2018, är inte grund för Force Majeure.

Bättre kapacitet

Resultatet av projekt "Rätt Kapacitet" har varit gott 2018 även om effekterna varit mindre i år på grund av låg skörd. Projektet har resulterat i bättre lagringskapacitet på rätt ställe och därmed mindre internt transporter, som var en stor belastning 2017. Interntransporter påverkar gårdshämtningen negativt på grund av att transportresurser till internt transporter konkurrerar med gårdshämtning. Lagringskapaciteten utökades i Hedemora med 12 tusen ton och med 14 tusen ton i Grästorp genom uppstart av tork, samt i Lidköping och Norrköping med 9 tusen ton vardera.

– Hämtningarna gick överlag bra, men förlängdes under vissa perioder, främst i Västra Sverige, till 3–4 dagar på grund av extremt komprimerad skördeperiod, trots mindre volymer totalt.

Bra höstsådd med möjligheter

Den svaga skörden 2018 innebär naturligtvis många negativa effekter som försämrad likviditet, uteblivna investeringar och kraftigt försämrat resultat för lantbruksföretagen. På ett övergripande plan bromsas helt enkelt utvecklingen i lantbruket ett antal år framöver. Men det finns alltid möjligheter och det finns goda anledningar att tro på framtiden. Det har varit och är ypperliga förhållanden för höstsådd och det är bra prisnivåer för säkring av priset. Det är läge att utnyttja de höga prisnivåerna.

– Trots de stora problemen och utmaningarna av 2018, så finns det möjligheter för framtiden – ta dem! avslutar Mikael Jeppsson.

Trots de stora problemen och utmaningarna av 2018, så finns det möjligheter för framtiden – ta dem!

Reflektioner över 2018 och framtiden

Skördar: Överlag mycket dåliga skördar med stor variation

Kvalitet: Bra oljehalt i höstraps. Stor variation i spannmål. Bra grundkvalitet i vete och råg. God kvalitet i malkorn förutom höga proteinhalter och låga rymdvikter i grynhavre

Efterfrågan på olika kvaliteter: Marknaden anpassar sig till viss del på grund av liten förekomst av riktigt bra kvalitet.

Marknaden: Trots minskningar av lager på världsmarknaden så är lagren fortsatt höga vilket lugnar marknaden.

Priserna har gått upp och ner beroende på tidig osäkerhet i skördeberättningen men även svagare skördar än förväntat.

Avtal: För att mildra effekten av icke hållna avtal med fysisk leverans av spannmål slopar Lantmännen 2018 10-öringen per kilo som annars tas ut som ersättning för Lantmännens merkostnader.

Force Majeure: Den extrema torkan 2018 är inte grund för Force Majeure.

Lagring och hämtning: Genom projekt "Rätt Kapacitet" har lagringskapaciteten förbättrats på rätt ställe och gårdshämtningen överlag fungerat bättre 2018.

Framtiden: 2018 kommer att få drastiska konsekvenser för många lantbruksföretag och en inbromsning av svenskt lantbruk. Men det är goda betingelser för höstsådd, förhållandevis höga prisnivåer för prissäkring och därmed möjligheter för bättring på sikt.

Nästan en kvarts miljard delas ut till Lantmännens medlemmar i höst. Här är en sammanfattning av Lantmännenpaketet.

BILD: HANS JONSSON

Lantmännenpaketet stöd till torkdrabbade

Det svenska lantbruket har drabbats hårt av vårens och sommarens extrema värme och torka och det påverkar såväl spannmålsodling som djurhållning i hela Sverige. För att mildra torkans negativa effekter beslutade Lantmännen i början av augusti om ett kraftfullt krispaket till medlemmarna. Totalt omfattar programmet uppskattningsvis 220 miljoner kronor.

– Lantbrukarna har drabbats hårt av vårens och sommarens extrema värme och torka och oron är stor på gårdarna. Nu gäller det att vi och hela branschen tar krafttag för att göra märkbar skillnad för Sveriges lantbrukare. Som ett lantbrukskooperativ ägt av svenska lantbrukare har Lantmännen möjlighet att vidta konkreta åtgärder. Vårt paket ger pengar nu – till alla produktionsinriktningar. Det kommer på ett kraftfullt sätt att hjälpa upp likviditeten i våra medlemmars lantbruksföretag, säger Per Lindahl, Lantmännens styrelseordförande.

Målet med paketet är det ska komma alla olika produktionsinriktningar till

godo. Ambitionen har varit att hitta enkla lösningar som snabbt kan ge likviditet till lantbruket och som är så rättvisa som möjligt.

Här kommer en kort sammanfattning av de olika delarna i programmet.

- Extra utdelning, återbäring och efterlikvid. Två procent på medlemmarnas handel med Lantmännen Lantbruk Sverige, exklusive Maskin, 20180101 till och med 20180831. Utdelningen betalas ut i slutet av september 2018.

- En tillfällig extraordinär ”rabatt” respektive ”tillägg”. Två procent på medlemmarnas all handel med Lantmännen Lantbruk, exklusive Maskin, 20180901 -

20181231. Utbetalas i början av 2019.

- Dessa åtgärder omfattar inköp av förnödenheter och foder från Lantmännen Lantbruk Sverige samt på levererad spannmål, oljeväxter, trindsäd och vallfrö. Dessa extra åtgärder följer de varugrupper som normalt omfattas av återbäring och efterlikvid.

- Räntesatsen på ”finansieringstjänsten” sänks med 1,5 procent under perioden 20180901 – 20190331.

- ”10 öringen” vid återköp av spannmålskontrakt tas bort. Lantbrukaren får köpa tillbaka kontraktet till dagspris eller senast priset den 20181012. Ökad flexibilitet i hanteringen av spannmålskontrakten, till exempel möjlighet att växla gröda. Läs mer på LM².

- Proteinavdraget för vete med låga proteinhalter tas bort avseende skörd 2018. Läs mer på LM².

Extrastämman

För att kunna genomföra den extra utdelningen krävdes godkännande av en extra föreningsstämma. Styrelsen föreslog en stämman per capsulam, det vill säga att –

” Vårt paket ger pengar nu – till alla produktionsinriktningar.

Per Lindahl, styrelseordförande

stämman hålls utan att man fysiskt möts. Rent praktiskt innebär det att styrelsens förslag till beslut om den extra utdelningen skickades till fullmäktige, samtidigt som stämmaprotokollet per capsulam. En förutsättning för att föreningsstämman per capsulam skulle kunna fatta beslut om styrelsens förslag till vinstutdelning var att samtliga 101 fullmäktige signerade protokollet. Redan två veckor efter att Lantmännenpaketet offentliggjordes hade samtliga 101 fullmäktige signerat protokollet och utdelningen kan genomföras. Tio fullmäktige reserverade sig dock emot beslutet.

Text: Anna Carlström

Röster från distrikten

Södra Skåne

Johan Hoolmé, Toftebo, Skivarp, väster om Ystad

– Skördarna blev överlag 50 procent lägre för samtliga sädeslag, men det finns fall med uppåt 70 procent skördebortfall. Den positiva överraskningen är höstrapsen som svarat upp bra på torkan och i flera fall landade på 75 procent av normalskörd, berättar Johan.

De negativa effekterna för djurproducenterna är allmänt utbredda och visar sig sedan en tid tydligt även för Johan.

– Ja, foderpriset har stigit väldigt den senaste tiden och det slår mycket hårt mot min kalkonproduktion. Det kommer inte gå att kompensera.

Förutom den extrema torkan så är det enorma variationer i skördar i området. Det finns värdkorstillskott neråt 2 till 2,5 ton per hektar och höstraps kringtonnet. Även sockerbeterna varierar väldigt mycket.

– Mina egna betor ser bra ut, men det finns fält som nog etablerades för tidigt i lite dåligt bruk som sen inte riktigt kommit igång och där ogräsbekämpningen blivit problematisk så att ogräsen växer över nu, vilket är riktigt illa.

Tack vare den senaste tidens regn så har höstrapsen kunnat etableras på ett mycket bra sätt med normala arealer. En del drar sig, trots de fina förhållandena, för att öka på ytterligare med tanke på osäkerhet kring skadeinsekter. Man bedömer höstvetekalkylen som stabilare.

Nordvästra Skåne

Nils-Gustav Nilsson, Planagården, Kattarp, nordost om Helsingborg

Värst drabbat av torkan är den norra delen från Helsingborg upp till Halland. Under perioden 5 april till slutet av juli var det enda regn av betydelse en skur på 8 mm på midsommarafton.

– Alla jordtyper drabbades, lerjordarna av akut kvävebrist och de lätta jordarna av akut vattenbrist. Man pratar i olika sammanhang om 30 procent lägre skörd 2018 jämfört med normalt men här rör det sig snarare om att skörden blivit 30 procent av normalt, det vill säga upp till 70 procent skördesänkning, i synnerhet för vårsåden, berättar Nils-Gustav Nilsson.

Värst drabbade i detta skede är naturligtvis djurbönderna där foderbristen är stor, men långsiktigt tror Nils-Gustav att problemen kommer bli mycket stora för växtodlingslantbrukarna med mycket omfattande likviditets- och soliditetsproblem. Och det kommer säkert påverka verksamheten flera år framöver.

Det finns ändå en del positiva saker han vill framhålla:

– Skörden var hur enkel som helst och strukturen i våra tunga leror är nu fantastiskt bra vilket är en förutsättning för framtida bra skördar. Sockerbeterna är viktiga hos oss och de har fått 80 mm regn de senaste veckorna så de har tid att kompensera en del för torkan.

Västra Sverige

Nina Svensson, Långön, Hedekas, 5 mil norr om Uddevalla

Generellt är det mycket stor variation i skörd. Vårkornet har gått förhållandevis bra medan andra grödor som åkerböna och havre har gått riktigt dåligt, men sämst är givetvis vallar och beten.

– Man har fått upp hoppet lite grad nu när det börjat regna och det grönskar igen, men det finns bekymmer framför oss och det gäller alla produktionsgrenar. Just nu tar de flesta det dag för dag, men det finns givetvis allmänt stor oro inför 2019 med ekonomi, slaktköer och hela företaget som sådant, menar Nina Svensson.

Som ekoproducent lider hennes vallar mer än de konventionella på grund av att man inte kan tillföra lättlösligt snabbverkande kväve i denna situation.

– Generellt är det inte bara torkan som påverkat negativt utan även värmen. Man har som exempel noterat ändrat beteende hos saggor med ökad smågrisdödighet som följd. Det har helt enkelt varit så varmt dag och natt på ett sätt som ingen och inget är anpassat till och det får både förväntade och oväntade negativa konsekvenser.

Många satsar på en stor höstsädd vilket ändå tyder på fortsatt framtidsstro och hopp om bättre grödor och resultat framöver.

Gotland

Ulf Gahne, Romakloster

Det började problematiskt 2017 med en blöt och kall höst med bitvis dålig uppkomst och sedan en del utvintring. Isådder gjordes men i många fall grodde inte dessa.

– Sämst blev höstraps och värvete, medan rågveten faktiskt blev hyfsad. På arrendet som vi har tillsammans med en annan gård kunde vi bevattna vilket gav bra effekt trots bara en körning. En del vallar bevattnades tre gånger med bra resultat, säger Ulf Gahne.

Det har gjorts en studie som visar att den genomsnittliga skörden på Gotland blev cirka 40 procent jämfört med normalt.

Från mars till och med slutet av juli kom det bara cirka 20 mm regn, vilket hade marginell påverkan på tillväxten. Vallens förstaskörd blev dålig och efter regn i slutet av juli tar en del andraskörd nu. Det råder således mycket stor brist på grovfoder. Slaktköt på nöt ligger nu på vecka 28 vilket är mycket längre än normalt, givetvis på grund av att man tagit beslut om att slakta ut i förtid.

– Ja, det är ett extremt jobbigt läge och vi behöver hjälp. Men vi hoppas på en bra höstsädd, och ett bra eller i alla fall normalår 2019. Den nysådda höstrapsen ser redan bra ut. Vi försöker att inte vara alltför pessimistiska. Alla är medvetna om situationen och alla aktörer gör sitt för att vi tillsammans ska kunna hantera detta och gå vidare.

Arxus Pioneer ARXUS
Lämpar sig bäst för användning under vår, sommar & höst. 100% naturgummi. **1036:-**

Vi kan optik! Kolla ALLTID med oss först!
Aimpoint ZEISS
Trijicon L SWAROVSKI OPTIK

KÖP EN ELCYKEL OCH FÅ PENGAR TILLBAKA!
-25%
MARVIL
Passa på att ta del av elcykel-premien innan det är för sent!

VI HAR LJUDDÄMPARE FRÅN:
aimSport Stalon
ALLTID RÄTT PRIS RCC

Genzo Elryggspruta
Kapacitet 10 liter. Vikt 3,2 kg.
Just nu ingår Hardi droppskydd värde 292:-
1196:- (3760:-)

M380 Elstängselaggregat 3,8 J
Genzo
Av högsta kvalitet! Tillverkat i Tyskland. 3 års garanti! Även 3 års åskskyddsgaranti!
956:- (Op: 1596:-)

KNOCK-OUT PRISER!
Genzo PROSAFE
Vapenskåp Inkl. brandbox
\$1500 Sido Super Kodlås
4796:- (Mp: 7988:-)
ALLTID RÄTT PRIS!

Wood's Avfuktare DS36 Pro
DS36 PRO är en mycket kraftfull avfuktare som är lämplig för byggarbetsplatser, lagerlokaler, källare, torkrum och andra utrymmen upp till 190kvm.
3440:- (4796:-)

Tretorn Rancher
Lantbruksstövlar/arbetsstövlar med stålhatta. Inkl. skotork UV-Dry värde 495:-
796:-

Jonsered Jordfräs CT 2105 R
Frakt 295:- inkl. moms
7676:- (Op: 10240:-)

Huggarpaket
*HVA Skogshjälm Functional
*STIHL Function Universal skyddsbyxa
*Lumberjack huggarstövlar
*Genzo fällkil
*Första förband
1599:- (2515:-)

Jonsered Motorsåg CS2253 15"
Billigast på Prisjäkt
3996:- (6800:-)

NNZ Vedsäck Ventilrad 1500 liter
UV-beständig. Öppen topp & stängd nätbotten. 180 gram PE-nät.
119:-/st

HYLTE
JAKT & LANTMAN

Priserna är exkl. moms. Med reservation för eventuella tryckfel och prisjusteringar utom vår kontroll.
Tel: 0345-40 000 www.hylte-lantman.com

Görans
strategi
i torkan:

Fokusera på långsiktighet

Det extrema växtodlingsåret 2018 har drabbat alla lantbrukare i Sverige. I en sådan situation handlar det om både ekonomi och psykologi. Göran Brynell och Fredrik Larsson, Bryla Jordbruks AB, söder om Malmö, har försökt hantera situationen genom en kombination av acceptans, handling och kontakter med bank, kollegor och nätverk. *Text och bild: Hans Jonsson*

Lantbruksåret 2017/2018 är året alla skulle vilja glömma och ingen velat vara med om. Men det är ett faktum och alla i branschen är drabbade – mycket, eller väldigt mycket. Det speciella är att en helt extrem torka med mycket höga temperaturer drabbat i princip hela landet. Ingen har kommit undan. Därför finns det ingen buffert, inga bättre områden som stöttar svagare.

Inte desto mindre är variationen mellan lantbruksföretagens situation extremt varierande, precis som det alltid är, fast i detta läget märks det mer än vanligt. Det visar en översiktlig rundringning Grodden har gjort till de olika Lantmännen-distrikten.

I denna artikel gör vi ett lite djupare nedslag i hur året varit hos Göran Brynell, Bryla Jordbruks AB, beläget i sydvästra Skåne mellan Malmö och Trelleborg. Vilka är de konkreta effekterna av året? tankarna kring detta och hur man går vidare. Bryla Jordbruks AB drivs som ett produktionsbolag av Göran Brynell och Fredrik Larsson och består av cirka 800 hektar ägd och arrenderad mark. Båda är lika delaktiga i driften, men Fredrik har

sitt huvudsakliga ansvar för växtodlingen medan Göran ansvarar för löner, skatter och bokföring. De 800 hektaren fördelas på cirka 500 hektar spannmål, 140 sockerbeter, 110 höstraps, 50 rödsvingelfrö och dessutom odling av lök.

Fokus på långsiktighet

När vi pratar med Göran de sista dagarna i augusti är det drygt tre veckor sedan tröskan ställdes in på logen och den nysådda höstrapsen växer för fullt på fälten.

– Vi har inte ökat rapsarealen i höst trots bra såfönster. Vi vill inte göra avkall på en sund växtföljd. Man måste tänka långsiktigt, menar Göran.

Just långsiktighet och att kunna hantera oväntade extrema situationer har alltid varit i fokus för Fredrik och Göran, men 2018 har ännu mer accentuerat detta.

– Vi vet hur otroligt viktig dräneringen är för en effektiv betodling så det lägger vi stort långsiktigt fokus på. Vi tänker nu efter detta år allt mer i samma banor kring vattnet och att kunna bevattna en allt större areal.

Man har sedan tidigare bevattningsmöjligheter i lökodlingen men utbyggnad

av stammarna är ett sätt att bättre vara förberedd för ett år som 2018. Visst vill man ha största möjliga skörd, men åtgärder som dränering och bevattning handlar minst lika mycket om att säkra upp en lägstanivå – att när extrema situationer uppstår veta att man inte riskerar att drabbas som hårdast.

Lite olika skördesänkning

Det kom cirka 30 mm regn under perioden maj – juli, vilket liksom för alla andra lantbrukare resulterat i rejäla skördetapp.

Jämfört med femårssnittet klarade sig höstraps och höstvetet bäst med 30 procent lägre skörd, följt av rödsvingel med -45 procent och klart sämst blev kornet med -50 procent skörd. Kvalitetsmässigt ligger malkornet sämst till med proteinhalter runt 12 procent, medan vetet varierar mer normalt från 10,5 upp till 12 procent på det som levererats hitintills. All halm har bärgats och pressats.

– Skörden var nästan lite överkligt enkel: lite övertid, ingen stress, inga avbrott, låga vattenhalter, snabbt och enkelt. Det bara rullade på utan några större problem, berättar Göran.

Bakom medeltalen finns intressanta observationer som att fält sådd i bra tid eller efter bra förfrukt har avkastat bättre. Maltkorn efter strukturskadade betfält betydligt sämre. Fälten ”med havsutsikt” har även de blivit något bättre. Kanske på grund av något lägre temperaturer. Först skördades givetvis rödsvingeln. Sedan blev allt tröskmoget samtidigt. Man gjorde då bedömningen att det inte fanns någon ytterligare matning att hoppas på och började med höstrapsen följt av kornet.

Acceptans och handling

Mycket av säsongen 2018 handlade om att helt enkelt acceptera faktum med ihållande torka, kraftigt försämrad skörd och resultat. I detta läge är kanske det viktiga att kunna frigöra tankarna för att agera i stunden och på något sätt planera framåt. Och det gjorde Göran och Fredrik. Att ha kollegor att prata med är ovärderligt i en sådan situation. Det är en av de stora fördelarna med att vara två ägare i bolaget. Det handlar mycket om relationer och psykologi.

Göran har erfarenheter från vistelser i USA av lantbrukargrupper, management-

Göran Brynell (t v) och hans medarbetare Ludvig Svensson.

grupper som träffas på veckobasis, där man pratar om allt, inte minst jobbiga saker:

– Det handlar om att våga vara öppen och sårbar. Det ger förståelse och samhörighet vilket är bra att ha med sig i svåra tider, betonar Göran.

Han är med i en grupp på hemmaplan som dryftar allt mellan himmel och jord några gånger per år. Något han pratar, inte minst ett år som detta.

Tidig kontakt med banken

Rent konkret tog Göran redan före skörden kontakt med banken och annat av betydelse för ekonomi för att öppna upp en diskussion och dialog kring situationen som nu blev allt mer uppenbar.

Göran är också nogga med att lovorda medarbetarna. Bryla har tre anställda och har stort fokus på dialog och öppenhet och redan tidigt var man tydlig med det prekära läget och diskuterade lösningar.

– Fredrik och jag gick igenom situationen med medarbetarna och fick mycket bra förståelse och alla ställde upp på ett fantastiskt sätt.

Göran Brynell och Fredrik Larsson har precis som alla andra lantbrukare i Sverige sina alldeles egna erfarenheter av 2018. Det gemensamma är vikten av att försöka tackla situationer som uppstår och i möjligaste mån försöka blicka framåt.

Bryla

Bryla Jordbruks AB bildades 2008, drivs som ett produktionsbolag av Göran Brynell och Fredrik Larsson och består av cirka 800 hektar ägd och arrenderad mark. Båda är lika delaktiga i driften men Fredrik har sitt huvudsakliga ansvar för växtodlingen medan Göran har sitt ansvar på löner, skatter och bokföring. De 800 hektaren fördelas på cirka 500 hektar spannmål, 140 sockerbeter, 110 höstraps, 50 rödsvingelfrö och dessutom odling av lök med mera.

Röster från distrikten

Skaraborg

Inge Erlandsson,
Frösve Välsåsen, Skövde

– Höstsåden gav en skaplig skörd, givetvis med variation, men överlag hyfsat till skillnad från vårsåden. Den gav bara 50–60 procent av normalskörd mycket på grund av dålig bestockning och korta ax, berättar Inge Erlandsson.

Det är också så att det regnade mycket vid vårsådden så jorden blev packad, plantorna fick dåligt rotsystem som sedan bidrog till att plantorna led extra mycket av torka. För höstsåden är det är mycket tydligt att yngre jordar gett högre skörd, Höstrapskörden har varierat mycket beroende på hur etableringen blev i höstas. Det handlar inte bara om såtidpunkt utan mer om hur grödan utvecklades under hösten. Det är inte alltid att tidig sådd blivit bäst.

Inge är nogga med att poängtera att det inte är bara torkan som pressat grödorna utan även temperaturen:

– I normala fall kan växterna återhämta sig på natten, men i år sjönk inte temperaturen tillräckligt för återhämtning, 30 grader på dagen och över 20 på natten stressade plantorna rejält.

På vallsidan blev första skörden hyfsad men andra i princip helt obefintlig. Många hoppas nu på tredje skörden.

Det är också överlag problem med vallsådder som torkat bort. Man har sätt i och sätt om men dessa blir naturligtvis svagare än en bra vårsådd vilket får konsekvenser med sämre produktion 2019 och kanske även 2020. På kvalitetsidan är det liksom på de flesta håll höga proteinhalter i malkorn och risk för nerklassning till foder. Havren har klarat sig hyfsat men det finns problem med dålig volymvikt.

– Jag tror inte alla har riktigt klart för sig den allvarliga situationen. Kanske framåt oktober så kommer de stora problemen med dålig likviditet. Många har nog skjutit detta faktum framför sig och tyvärr kommer nog många då dåligt av detta framöver, menar Inge Erlandsson.

Kalmar-Öland

Per Petersson,
Löttorp, norra Öland

Det kom 22 mm regn under växtsäsongen 2018 hos Per Petersson på Öland. På sina håll i regionen Kalmar-Öland dök det även upp åskskurar, men det var få lyckligt lottade som fick ta del av dessa. Generellt är läget mycket allvarligt:

– För mjölken och vallarna är det katastrofalt. Det har slagits stora mängder helsädesensilage, men i slutändan blir det inte så stor grönmassa, samtidigt som man ju missar halmen och kärnan, menar Per Petersson.

För vallarnas del så är man mer eller mindre kvar på ruta ett. Det har inte blivit några 2:a eller 3:e skördar så här långt att tala om. Spannmålskörden ligger som bäst på 70 procent av normalskörd, men det finns en skala ner till kanske bara 35 procent skörd av normalt. Däremot är halmkörden hyfsad. Han liksom de flesta har pressat all halm i år. Potatisen ger hyfsad skörd men så är den ju också överlag bevattnad även om vattnet tog slut för en del.

– Många hyste hopp om majsen, men nu visar det sig att den bara ger halv skörd vilket är riktigt illa, det finns nästan inga kolvar som ju är det viktigaste för en hög biomassaskörd.

Stämningen generellt är ganska dystur i området och det finns förtvivelan på sina håll främst hos mjölk- och nötbönder. En likviditetskris kommer komma, främst för lantbrukare med grovfoderbehov och många har redan tagit kontakt med sin bank, men det finns hopp:

– Bonden är ändå överlag en ständig optimist och nu laddar många för 2019 och satsar på höstsådd – höstraps och höstspannmål. Jag chansade lite med höstrapsen i torr jord, men nu har det kommit regn så etableringen verkar säkrad, avslutar Per

Uppland

Per Wijkander,
Hätunaholm, Bro, väster om Sigtuna

Skörden i Upplandsregionen går mot sitt slut nu i månadsskiftet augusti/ september och det är bara värraps, lin och något kornfalt kvar. Höstvetet har klarat sig efter omständigheterna relativt bra, trots i princip utebliven nederbörd.

– 2018 är året vi inte vill lägga på minnet! Det har varierat från dåligt till uselt, med vårspannmålskörden på allt ifrån 0,5 till 3,5 ton per hektar, säger Per Wijkander.

Förutom problem med själva torkan, skörden och vall-, och betestillväxten så betonar Per att strategin för hur man prissäkrat sin spannmål spelar stor roll för ekonomin. De kvantiteter som inte prissäkrats under säsongen kan nu lyckosamt ta del av den högre prisnivån på spannmål som råder i dagsläget. Liksom på de flesta håll runt om i landet har det varit ganska många möten i trakten där branschen samlats och dessa sammankomster har varit mycket uppskattade av många.

– De flesta här tar det med jämnmood just nu, man jobbar på, bearbetar, en del sår höstraps. Trots ett extremt tufft växtodlingsår 2018 satsar man framåt med en stor höstsådd, främst spannmål. Det har varit lite torrt för höstraps under sådd, men det känns ändå som att det sätts en hel del och man ser fina etableringar på många håll.

Gräset växer nu rejält, men helårsskörden kommer bli väldigt låg, kanske kring 50 procent mot normalt och man hoppas nu på en sen frost för maximal tillväxt och sedan en sen sistaskörd.

Västernorrland

Desirée Håkansson, Dacke, Liden, 5 mil nordväst om Sundsvall

– Här uppe har vi bara precis börjat med spannmålskörden, men ser redan att det är väldigt svag halmkör. Själv tar jag liksom alltid allt som grönfoder till mina djur, berättar Desirée Håkansson.

Vallen i området är extremt viktig och man hoppas verkligen på en bra tillväxt resten av säsongen.

– Förstaskörden blev kanske 50 procent och andra ungefär 25 procent av normalt, vilket alltså är mer eller mindre katastrof. Vi hoppas nu på en rekordskörd eller i alla fall normal för tredjaskörden.

Både mjölk och köttproducenter försöker hitta lösningar för att minska de stora förlusterna som det kommer att bli.

Det handlar till stor del om att minska besättningen genom slakt i den mån slakterierna tar emot, annars är det försök med köttlador och annat.

Säsongen startade med 1,5 meter snö som förvisso smälte bort förvånansvärt snabbt, men sen kom det inget regn förrän i slutet av juli. Och eftersom det är en mycket kort växtsäsong i Västernorrland då allt ska hända så blir grödorna väldigt stressade av värmen, ljuset och torkan.

– Visst känns det lite mer hoppfullt, men tankarna som dominerar är en väldigt osäkerhet, stress och oro kring hur vi ska ro detta i hamn. Vi hoppas på en riktigt varm och fin höst och så sen frost som möjligt, avslutar Desirée.

Foderbrist är en realitet för svenska djurbönder i år. Men nöden är uppfinningarnas moder och många hittar kreativa utvägar för att klara sig till nästa odlingsssäsong. Mjolkproducenten Emil Henrysson i Össjö, utanför Ängelholm, insåg redan i juni att det gällde att agera för att ha foder till resten av året.

Text och bild: Helena Holmkrantz

Många källor små löser foderbristen

När första vallskörden såg dålig ut och prognosen för andraskörden var ännu sämre kände Emil att det var dags att göra något åt situationen. Han kom ihåg hur det var för ett par år sedan när det var torka i nordvästra Skåne. Han har därför ägnat sommaren åt att samla enligt principen många bäckar små och har förhoppningen att det foder han får in ska räcka till nästa säsong.

– När första vallskörden bara blev en tredjedel av det normala och det såg ut att bli fortsatt torka tog jag kontakt med min säljare Eva Jensen på Lantmännen och köpte kraftfoder för att dryga ut. Redan i juni började jag därför med en kombination av Komplet Grov, ensilage, hö och halm.

Det blev ingen andra skörd, men nu i månadsskiftet augusti-september har Emil och hans grannar kunnat räkna in 100 mm regn och vallen grönskar igen.

– Vallen är fin nu och håller det i sig så kommer det att bli en bra ”tredje” skörd. Jag har dessutom satt korn och ärter till ensilage som ser ut att ta sig fint, berättar Emil.

Samarbete med grannar

För att täcka upp foderbristen har Emil också haft kontakt med andra odlare som kunnat hjälpa honom en hel del. Grannen odlar en hel del majs till sina fjäderfå, men behövde inte hela skörden. Emil fick möjlighet att köpa majs och skörda till ensilage. Likaså gjorde han upp

med sin tidigare arbetsgivare om att skörda halm på hans arrenden.

– Det fanns inte så mycket halm att ta där, men vi löste det genom att pressa i småbalspressen för att spilla så lite som möjligt. Det är visserligen arbetskrävande med småbalar, men familjen och en del av mina vänner ställde upp och hjälpte till.

Komplet Grov har han fortsatt använda hela sommaren, men är lite bekymrad över att foderstaten riskerar få lite för låg fetthalt.

– Jag har beställt foderfett för att höja fetthalten. Eftersom jag inte har någon mixervagn är planen att blanda foderfettet med melass och hälla över stråfodret. Vi får väl se om det

funkar. Det är värt ett försök.

Det mesta går att lösa är Emils utgångspunkt, foderförsörjningen ser hyfsad ut när vi pratar vid en av de sista dagarna i augusti. Det som däremot är lite bekymmersamt är platsbristen på gården.

– Jag hade tänkt sälja dräktiga kvigor, men det finns ingen marknad för det just nu. Finns det inte foder så köper man ju inga nya djur. Vi får se hur jag ska lösa detta.

Från praktikant till ägare

Emil har bara ägt gården i Össjö ett drygt halvår, men han har lärt sig lantbruk genom flera års arbete på just den gården. När han tog de första stegen in i yrket hamnade han som praktikant hos Bengt Andersson i Össjö, mjolkproducent och förtroendevald i distrikt Nordvästra Skåne. Emil gjorde bra ifrån sig och efter praktikperioden anställdes han på gården. När Bengt för ett par år sedan började fundera på att trappa ner var det självklart att Emil var den som skulle ta över. Den 1 januari i år var det dags och Emil köpte gården med 150 djur, varav 75 mjölkkor, och 75 hektar mark.

– Jag har alltid varit intresserad av kor och det är min tanke att fortsätta med mjölk. Visst har mjölkbranschen varit lite gungig och jag skulle inte bli förvånad om mjölkpriset fortsätter falla, men det är det här jag vill göra. Det finns verkligen inga garantier för ett bra mjölk-

Emil Henrysson har 75 mjölkande kor just nu med och en del tips och trix ser det ut som att fodret ska räcka till nästa säsong.

” Jag tror på en framtid för mjölken. Köttdjur är nog svårare. Köttkonsumtionen minskar hela tiden, men mjölk är ändå något folk vill ha på bordet. Det är därför jag vågat satsa på egen gård.

pris. Det enda jag kan göra är att se till att jag har så bra ekonomi som möjligt så att jag klarar svängningarna.

Vilka lärdomar drar du av den här torra sommaren?

– Det är viktigt att våga ta in läget. För att kunna ligga steget före måste man inventera sina lager i tid. En del jag pratat med verkar inte riktigt våga se, de verkar vara rädda för att se hur illa det är. När man väl har inventerat är det lättare att göra upp en plan och se sig omkring efter vilka möjligheter det finns, säger Emil och fortsätter:

– Ta hjälp av odlare i din närhet! Jag har haft hjälp av flera personer, fått möjlighet att ta hel-

säd hos Bengt, köpt majs av grannen. Min bror ställer också upp och odlar grönfoder nu. Om jag inte behöver det här så finns det ju en marknad ändå. Självt har jag lånat ut tillgången till stambevattning till grannens potatisodling. Alla får hjälpas åt och dra sitt strå till stacken!

Kommer du själv att göra något annorlunda i fortsättningen?

– Ja, jag funderar bland annat på att odla majs själv och så vill jag öka vallarealen en del. Hur grönfodret som jag sått sent blir får vi se. Det är en chansning, men med en hyfsad höst kan det bli bra. Det känns bra att testa. Funkar det så vet jag det till ett annat år.

Hur vill du utveckla din gård i framtiden? Fler djur?

– Just nu är jag glad att jag inte har så många djur. Det hade varit betydligt värre om jag haft fler och jag tänker inte heller utöka antalet djur för närvarande. Med 75-80 mjölkande kor kan jag klara arbetet själv och slipper ha en anställd. Om man ska växla upp och få ekonomi i det hela måste man dubbla antalet kor. Min målsättning är att hålla kvar antalet, däremot vill jag modernisera gården framöver.

Det finns ingen robot på gården, bara en mjölkgrup, installerad 1997. Emils bedömning är att utrustningen håller ett par år till. Ett år som det här gör det ju nödvändigt att hålla i pengarna. Investeringar får vänta just nu, men planerna på robot och modernare stall finns absolut.

– Jag tror på en framtid för mjölken. Kött- djur är nog svårare. Köttkonsumtionen minskar hela tiden, men mjölk är ändå något folk vill ha på bordet. Det är därför jag vågat satsa på egen gård.

Tillgången på frö och utsäde säkras

Efter den torraste sommaren på hundra år med extremt låga skördar och hotande foderbrist gäller det att ta nya tag. Hur ser tillgången på frö och utsäde ut för 2019?

Lantmännen är en uppskattad leverantör av vallfrö även utanför Sveriges gränser. En stor del av den svenska vallfröproduktionen exporteras därför normalt. Lantmännen är faktiskt världens största producent av ekologiskt vallfrö. Men först och främst gäller det att säkerställa tillgången av frö till de svenska lantbrukarna, sommarens torka gör det viktigare än någonsin. Efter årets låga fröskörd kommer exporten således att minska till förmån för hemmamarknaden. Men det finns variationer i skörden säger produktchef Annika Nilsson:

– Årets fröskörd har som alla andra grödor påverkats negativt av torkan och skördenivåerna är lägre än vid en normalskörd. Dock varierar storleken på den förlorade skörden beroende på vilken art som odlats och var i landet odlingen ligger. Skördenivåerna uppskattas till 50-80 procent av normalskörd.

Insådder

Många nya och gamla fröodlare som gjorde insådder i våras har haft stora problem på grund av torkan. Hur kommer det att påverka frötillgången 2019 och

2020, kan Lantmännen hjälpa dem på något sätt?

Ja, Annika och hennes fröodlarteam har vidtagit åtgärder för att minimera effekterna. De har bland annat bistått med hjälpsådd i de insådder där ett bestånd tagit sig men plantantalet är lågt. De har också identifierat befintliga frövallar i så gott skick att de inte behöver sås om utan kan leverera ett år till. Hon fortsätter:

Maria Norén, produktchef utsäde (t v) och Annika Nilsson, produktchef frö.

– Insådderna som gjordes i våras har haft det tufft under den torra sommaren och efter att skyddsgrödan skördats är det tydligt att merparten av insådderna inte lyckats etableras eller att beståndet blivit svagt. Kommer det regn inom den närmsta framtiden är det ändå inte försent att fröna i marken har en chans att gro och en del areal kan räddas för att säkra tillgången för de två kommande åren.

Räcker utsädet?

Hur ser det då ut inom utsäde? Många

frågar sig om utsädet kommer att räcka.

Hela landet är drabbat av nedsatta skördenivåer där vårgrödorna totalt sett är de som är mest påverkade, och detta förhållande gäller också utsädesodlingarna över hela landet. Vi pratade med Maria Norén som är produktchef för utsäde på Lantmännen och hon har också vidtagit åtgärder för att säkra upp en god tillgång på utsäde:

– För att ersätta den lägre volymen kontaktade vi i juni Jordbruksverket angående en eventuell dispens för att använda bruksodlingar som utsädesodlingar. Vårt förslag bemöttes positivt och under sommaren fältbesiktigades stora arealer vårutsäde. Jag har goda förhoppningar om att den dispensansökan som är inskickad och just nu är på granskning i EU också blir beviljad.

Kommer detta tillskott att räcka? I år tog mycket utsäde slut trots att 2017 var ett bra år för utsädesodlingarna. Maria menar att om dispensen går igenom så blir tillgången tillräcklig:

– Med en stor höstsådd 2018 förväntas behovet av vårsådd 2019 blir mer normalt, och inte på de höga nivåer vi såg våren 2017. Bedömningen är att vi med hjälp av dispensen kan täcka behovet av utsäde vid en normal vårsådd.

Text: Camilla Calmsund

Dubbel rabatt på kortet ska stötta torkdrabbade

Lantmännens samarbetspartner OKQ8 dubblar sin rabatt på drivmedel till Agrolkortinnehavarna, för att visa sitt stöd till företag som drabbats hårt av årets torka.

För att stötta företagare inom de gröna näringarna erbjuder Lantmännens samarbetspartner OKQ8 nu en ökad rabatt på drivmedel. Under september månad dubblar OKQ8 företagsrabatten på diesel och HVO till Agrolkortets innehavare.

– Vi vill underlätta i en tuff situation och ge jord- och skogsbrukare kraft inför hösten. OKQ8 dubblar därför drivmedelsrabatten under en månads tid för alla näringsidkare inom de gröna näringarna som tankar med Agrolkortet, säger Erik Wretholm, Sales Manager Fleetcard, OKQ8.

Lantmännen Finans har sedan flera år tillbaka ett nära samarbete med OKQ8 genom Agrolkortet.

Våren och sommarens höga

temperaturer och svåra torka har inneburit stora prövningar för Lantmännens ägare – svenska lantbrukare – och för skogsägarna. Att OKQ8 går in och stöttar företagen inom de gröna näringarna ekonomiskt genom en extra rabatt på drivmedel känns mycket bra, säger Jonas Elfridsson, vd på Lantmännen Finans.

Rabatten ges på pumppriset inklusive moms för diesel och HVO 100 och innebär att Agrolkortinnehavarna får en rabatt på en krona/liter på bemannade stationer och 82 öre/liter på obemannade stationer, jämfört med tidigare 50 öre/liter respektive 41 öre/liter.

Johannes Åkerblom (längst t v), spannmålsenheten, representerade Lantmännen i paneldebatten på LRFs stormöte om torkan på Foodhills i Bjuv.

LRF i stormöte om torkan

Låga skördar och foderbrist har skapat sömnlösa nätter och oro för framtiden hos många av landets lantbrukare. Med anledning av den historiskt torra sommaren har LRF ordnat ett antal stormöten där branschorganisationer och banker har kunnat ge råd och svara på frågor. Lantmännen har givetvis funnits på plats.

I slutet av augusti ordnades ett stormöte på Foodhills i Bjuv. 160 deltagare fick möjlighet att lyssna och ställa frågor till föredragshållarna. Två paneldebatter ordnades också. Den första samlade representanter från de flesta svenska affärsbankerna i

en panel och dessa frågades ut om hur de kan hjälpa lantbrukare som fått ekonomiska svårigheter på grund av det extrema vädret. Ett stående råd från alla var: inventera dina tillgångar och ta sen kontakt med din bank för att diskutera. Det finns mer att göra än du tror!

Kvällens andra panel bestod av representanter från en rad företag med lantbruksanknytning. Lantmännen representerades av Johannes Åkerblom, chef för odlaraffären på Lantmännens spannmålsenhet. Han konstaterade att skördeprognosen från juli tyvärr visat sig vara väl optimistisk och betonade att det är

klokt att ta hjälp av sin säljare för att få råd för hur man ska agera framöver. Han passade också på att berätta om Lantmännens åtgärds paket (läs mer om paketet på sidan 6). Summeringen av åsikterna i företagspanelen blev:

– På kort sikt är det bästa man kan göra att summera hur tillgångarna ser ut och se över sina avtal. Tro inte att det löser sig av sig självt och ta hjälp av säljare och banker om du behöver det. Men samtidigt är det också viktigt att se framåt, på lång sikt. Våga titta på 2019, det kan bli historiskt bra priser nästa år!

Text och bild: Helena Holmkrantz

A-serien

75-130 hk

VALTRA

Valtra A kan du lita på – alla dagar, i alla väder

Traktorn är lätt att använda även under hårt arbete och erbjuder lägsta totala driftskostnader. Valtra A är rolig att köra. Den är lätt och smidig med utmärkt markgrepp och massor av effekt för olika redskap. Vändbar förarstol för enkel manövrering av till exempel skogskran, är en Valtra-finess du får på köpet. Du bygger enkelt din nya traktor efter dina behov.

Modell	A74	A84	A94	A104	A114	A124	A134
Effekt, hk	75	85	95	100	110	120	130
Motor	3-cylindriga			4-cylindriga			
Hjulbas, m	2,25			2,43	2,50		
Höjd, m	2,71			2,76	2,79		
Vikt, kg	3.500			4.000	4.500		

MACHINE
OF THE YEAR 2017

reddot award 2018
winner

Passa på!
Ett antal Valtra A finns för omgående leverans

Läs mer om A-serien på
www.lantmannenmaskin.se/ValtraA4

Traktorena på bilderna kan vara extrautrustade. Vi reserverar oss för eventuella tryckfel.

YOUR
WORKING
MACHINE

LH1808

Tel 0771-38 64 00, www.lantmannenmaskin.se

Lantmännen
Maskin

Porträtt

Från den lilla byn Soukolojärvi har man en underskön utsikt över sjön Soukolojärvi och Tornedalen, den forsande älven i närheten och på andra sidan den finska lappmarken. Här bor Lantmännens nordligaste styrelseledamot, Henrik Wahlberg och hans hustru Viktoria. Hur hamnade en av landets nordligaste mjölkbönder i Lantmännens koncernstyrelse? Grodden gjorde ett besök i den sommarfagra bygden för att ta reda på mer om Henrik och hans drivkrafter som förtroendevald.

Text: Helena Holmkrantz | Foto: Kristofer Vamling/HK Bild&Text

Henrik
Wahlberg,
ledamot i
Lantmännens
koncernstyrelse

Henrik brinner för kooperativet

Det är i början av augusti. Värmeböljan är lika tydlig i Tornedalen som i Skåne, men här i norr är det ändå betydligt grönare. Henrik Wahlberg tar emot oss på Luttugården och bjuder på kall hemlagad rabarbersaft vid köksbordet. Sedan ett drygt år tillbaka sitter han i Lantmännens koncernstyrelse.

2016 fick Henrik frågan om han kunde tänka sig att engagera sig i Lantmännen. Han hade då femton år bakom sig i Norrmejeriers styrelse och valet var lätt. Han hoppade av uppdraget i Norrmejerier och tackade ja till Lantmännen.

– Jag hade avböjt omval till Norrmejerier oavsett om jag fått en förfrågan från Lantmännen eller inte. Jag hade börjat känna av varningssignalerna efter 15 år i mejerinäringen, hamnade allt oftare i tankar som ”det där går inte, det har vi testat förut”. När man känner så är det dags att byta spår.

I dag har han förutom uppdraget i Lantmännens kon-

cernstyrelse dessutom två mer lokala uppdrag i Sparbanken Nords styrelse och i styrelsen för Övertorneå Energi AB. Men styrelsearbete och lantbruk har inte varit några självklara mål i karriären.

Tog vägen om flyget

Luttugården i Soukolojärvi är hustrun Viktorias hemgård, själv är Henrik visserligen född och uppvuxen i Boden, men han har ändå en mycket tydlig koppling till byn. Snett över åkrarna finns nämligen hans farfars gård, där Henrik tillbringat många somrar under uppväxten. Det var på den tiden en liten gård med bara tolv kor, men tillräcklig för att göra honom nyfiken på mjölkproduktion. Under somrarna på släktgården lärde han också känna det mer moderna jordbruket på Luttugården genom Viktoria och hennes bror. Men det tog lite tid innan han själv blev lantbrukare.

Han utbildade sig nämligen till flygtekniker i

Märsta/Arlanda och jobbade sedan på Luleå Kallax flygplats under åtta år. 1996 lade företaget han var anställd vid ner och han valde då att byta spår. Hans svärfar var då nybliven pensionär och tillsammans med Viktoria tog Henrik över driften av Luttugården.

– Jag tog genvägen in i lantbruket, gick tioveckurskursen och lärde mig grunderna. Dessutom hade jag min svärfar som en fantastisk mentor och lärde mig allt om odling. Men yrket passar mig bra, att vara egenföretagare ger mig många utmaningar och det är mycket roligare än flygplan, säger Henrik och fortsätter skämtsamt:

– Dagens flygplan är tråkiga, de går sällan sönder! Som flygtekniker blir man mer kontrollör än reparatör.

Efter några år in i det nya yrket började Henrik också engagera sig genom förtroendeuppdrag. Till en början var det i den lokala kretsen inom Norrmejerier, ett engagemang som fördjupades efter hand. Han blev kretsordförande och valdes så småningom in i Norrmejeriers

” Jag tror mycket på kommunikation via de nya digitala medierna. Landsbygden är digitalt beroende och i takt med att nätet byggs ut kommer allt mer att kunna skötas via webben.

styrelse. 2006 blev han viceordförande i Norrmejerier och 2010 ordförande, en post som han alltså hoppade av 2017.

Du gick från en mindre Kooperation till en större, vad är skillnaden?

– Det är kortare vägar inom en mindre Kooperation. Lantmännen är så mycket mer komplex, omfattar så många grenar, men ju mer man lär sig om koncernen desto mer växer intresset, säger Henrik.

Han menar att storleken i Lantmännen mest är till fördel. I ett stort företag som Lantmännen finns resurser som inte finns i ett mindre kooperativ. Möjlighet att satsa på forskning och utveckling och att kunna uppnå fördelar i inköpssammanhang genom sin storlek är två exempel på som Henrik vill framhålla. Utdelningsmodellen är en annan.

– Ägarintressena är så olika inom Lantmännen, vinsten skall fördelas till många olika inriktningar spannmålsodlare, foderköpare, utsädesodlare och så vidare. Jag tycker Lantmännen hittat en bra modell för det.

Nackdelen med storleken menar han kan vara att avstånden mellan olika delar i organisationen upplevs som längre. Då är det desto viktigare att ha en levande dialog med medlemmarna.

– En stark medlemsavdelning är en stor fördel för dialogen och en tydlig demokratisk organisation är en stor styrka, menar Henrik och fortsätter:

– I en så stor organisation med 25 000 medlemmar måste man kunna kompromissa. Som medlem får man inte alltid exakt som man vill, men den som vill driva en fråga har ändå god möjlighet att göra det.

Hur har det första året i koncernstyrelsen varit?

– Man lär sig mycket om Lantmännen som företag genom det praktiska arbetet. Jag ingår i flera projekt, bland annat tvärgrupp Emissionsinsatser. Det är både intressant och lärorikt. Dessutom fick jag direkt efter tillträdet vara styrelsens representant i några Ägardialogs-diskussioner, vilket gav mig många viktiga insikter. Lantmännens själ är något man förstår över tid.

Henrik poängterar att Ägardialogen visar att demokratin i Lantmännen fungerar och att den som vill engagera sig har möjlighet att komma till tals, oavsett storlek på lantbruk och var i landet man är verksam.

– Framöver gäller det att fortsätta hålla liv i ägarfrågorna. Det är oerhört viktigt med strukturerade dialogforum i en Kooperation, det krävs för att få samsyn och förankring bakom besluten. Så många som möjligt ska känna sig bekväma med strategin annars är det lätt att det blir inre slitningar.

Men hur sprider man budskapen i en glesbebodd landsända som Norrbotten?

– Jag tror mycket på kommunikation via de nya digitala medierna. Landsbygden är digitalt beroende och i takt med att nätet byggs ut kommer allt mer att kunna skötas via webben, säger han och berättar att byborna i Övertorneå kommun fick gå ut och gräva själva för att få nät, men i gengäld har de numera riktigt bra internet.

Digitaliseringen är något han tror att Lantmännen måste jobba vidare med framöver. LM² är en utmärkt start, men Henrik menar att det nu behövs konkretisering – vad vill Lantmännen uppnå med digitaliseringen i slutändan, var kommer ”big data” in i bilden? Vilka tjänster och produkter ska finnas om fem år? Eller om 10 år?

– Vi är en bit på väg, men vi är inte i mål än.

Det han själv tar med sig in i styrelsearbetet är givetvis ett gediget kunnande om mejeribranschen, en marknadskunskap som är användbar även i Lantmännens styrelse. Han brinner också för kooperativa frågor, berättar

att både hans svärfar och hans farfar var starka kooperatörer. Henrik beskriver dessutom sig själv som siffermänniska, tillhör dem som gillar bokföring och balansräkningar. Ekonomiintresset är därför något han bär med sig in i styrelsuppdraget och ett område där han hoppas kunna bidra. Enligt familjen är han ständigt beredd att ”prata ekonomi”.

– Jag vill alltid ha kontroll på siffrorna i bokföringen, inte bara ”sista raden”.

Mjölkkor, stutar och KRAV-odling

När Viktoria och Henrik tog över driften av gården tillsammans renoverade de upp den gamla ladugården intill bostadshuset, men efter ett tag kändes det ohållbart att lägga ner så mycket tid per ko i ett uppbundet stall. 2004 tog de därför det stora klivet och byggde en ny brukningsenhet i backen en bit bort från huset. Där blev det inte bara ett lösdriftsstall med robot, utan också ett nytt tjurstall 2011.

– Svärfar odlade KRAV-potatis, men försäljningen dalade på grund av ökad konkurrens. Vi stod inför valet att antingen satsa vidare på potatis eller satsa på djur. Det blev ett tjurstall, vilket vi numera använder till stutar.

Totalt har gården 240-250 djur, 68 årskor, lika mycket kvigor och resten stutar. Odlingsarealen är totalt 250 hektar, varav ungefär 200 hektar är åkermark, övrigt är bete. Därtill kommer ungefär 270 hektar skog.

Sedan ett par år tillbaka håller de också på att ställa om hela verksamheten till ekologisk produktion. Växtodlingen är KRAV-godkänd, Henriks svärfar var mycket tidigt ute med det, men nu står gården i kö för att bli godkända även för mjölken.

Förutom Viktoria och Henrik har gården en heltidsanställd. Eftersom Henrik reser mycket för sina uppdrag och ofta behöver kunna kasta sig iväg till Stockholm för ett möte, är det nödvändigt med en person till som är på plats hela tiden.

Livsmedel och politik

– Jag är optimist om framtiden för lantbruket i Sverige. Livsmedelsstrategin var ett stort steg framåt och en viktig signal om att det finns ett genuint stöd för livsmedelsproduktionen och lantbruket i landet. Livsmedel är ju faktiskt den fjärde största branschen i Sverige och där är Lantmännen en spelare att räkna med. Visst ser vi svängningar i konjunkturerna, men det känns ändå som att det går framåt.

Mat är ”hippt” och bonden har hög status och stort förtroende hos allmänheten. Men räcker det? Henrik ställer sig frågan retoriskt och konstaterar att det är en bra trend att börja med, men samtidigt gäller det att de unga får samma känsla för jobbet som lantbrukare. Han betonar också vikten av politiker som tror på branschen.

– I slutet av 60-talet var mjölkproduktionen ännu lägre än vad den är nu. Då satsade staten på ett mjölkprogram och vände utvecklingen. Man ska inte underskatta kraften i att ha maktthavare som tror på näringen. Jag hoppas att Livsmedelsstrategin kommer att vara lika viktig efter valet.

Vad tror du om framtiden för lantbruket i Norrbotten?

– Mjölken är en motor i den här landsändan. Det har varit en nedåtgående trend, men i min kommun är vi fem mjölkgårdar, alla välinvesterade och delvis med generationsskiftet på gång. När du investerar i ditt företag så tyder det på framtidstro, säger Henrik och fortsätter

– Lantmännens mål är till exempel att öka spannmålsproduktionen i Västerbotten med 10 procent. Här kan Lantmännen fungera som smörjmedel och visa vägen framåt och verkligen göra skillnad genom sin lokala närvaro.

Strategins positiva effekter för svenska lantbruk

Livsmedelsstrategin nämns i alla tänkbara sammanhang i lantbruket och livsmedelsproduktionen. Lantmännen har funnits med som bollplank från det att arbetet med strategin startade till lanseringen för ett drygt år sedan. Men vad har strategin mynnat ut i? Vad har hänt?

Lantmännens strategianalytiker Beatrice Ramnerö skriver om arbetet efter livsmedelsstrategin.

Text: Beatrice Ramnerö

För drygt ett år sen antogs den Nationella Livsmedelsstrategin med sikte mot år 2030. Det är den första svenska livsmedelsstrategin som omfattar hela livsmedelsvärdkedjan och målet är att strategin ska bidra till att potentialen för hela livsmedelskedjan utnyttjas fullt ut. Vad innebär då det? Enligt regeringen ska det bland annat innebära ökad och hållbar produktion av mat, som i sin tur innebär fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet. Det ska också innebära att alla konsumenter ges bättre förutsättningar att själva göra medvetna val när det kommer till mat.

Samarbete ovärderligt

Strategin föregicks av en lång dialogprocess och förhandling mellan regeringen och oppositionspartierna innan den lades fram som en proposition till riksdagen. I och med den breda uppslutningen som den övergripande livsmedelsstrategin har ska den ligga till grund för livsmedelspolitiken fram till 2030, oavsett sammansättningen på regeringen. Strategin är färdriktningen för svensk livsmedelsproduktion. Hur arbetet med strategin fortgår bestäms av handlingsplanen, som utarbetas av respektive regering och kan därför komma att ändras.

För att nå målen i strategin har samarbete mellan alla aktörer i livsmedelsvärde-

kedjan lyfts fram som oumbärligt. Eller som Landsbygdsminister Sven-Erik Bucht uttryckte det i det pressmeddelande där strategin presenterades:

– För mig är det viktigt att betona att strategin är en gemensam färdriktning där hela livsmedelskedjan jobbar tillsammans. Regeringen kan inte fixa detta på egen hand. Engagemang och initiativ från livsmedelskedjans aktörer är oerhört viktiga för att de politiska verktygen ska bli kraftfulla.

Gensvaret från livsmedelskedjans aktörer har inte låtit sig vänta och eftersom Lantmännen är en av få svenska aktörer som är verksamma genom hela livsmedelskedjan har arbetet med livsmedelsstrategin varit självklart ända från start. Lantmännen har deltagit från dialog med näringsdepartementet och andra aktörer

under arbetet med att ta fram strategin till att ta en än med aktiv roll nu under genomförandefasen.

Doktorander fyller kunskapsluckor

Som en del i Livsmedelsstrategin har SLU på regeringens uppdrag upprättat ett program för tio industridoktorander inom livsmedelsområdet, som ska främja kunskapsuppbyggnaden inom näringslivet och stärka samarbetet mellan industrin och universiteten. Genom att knyta ihop behoven inom livsmedelsbranschen med forskning stärks den svenska livsmedelsindustrins konkurrenskraft och dess möjlighet att ligga i framkant.

Industridoktoranderna ska jobba med frågor som är initierade av företag och andra intressenter inom livsmedelskedjan.

Under hösten 2018 fick industrin lämna in förslag till SLU på industridoktorandprojekt och efter en urvalsprocess

valdes tio projekt ut. Två av dessa projekt är Lantmännens och handlar om att fylla kunskapsluckor inom två viktiga områden; vallfoder och mjölk kvalitet. Pär-Johan Löf från Lantmännen Forskning och Utveckling förklarar frågeställningarna bakom projektet Framtidens foder och fodervärderare för en konkurrenskraftig mejeriindustri och växtförädling närmare:

– Det finns mycket forskning gjort på vall, vilket har lett fram till bland annat de olika parametrar vi tittar på i vallanalyser i dagsläget. Dessa parametrar ska exempelvis kunna förklara de resultat som nås inom mjölkproduktionen på den enskilda gården. Men vi har sett att identiska vallanalyser kan ge olika resultat i mjölkproduktionen. Vår hypotes är att det kan ha att göra med ligninet (vedämnet) i vallgräsen och att dess uppbyggnad påverkar smältbarheten. Det finns kunskapsluckor rörande vallgrödornas ligninstruktur som vi förhoppningsvis kommer fylla i detta projekt.

Projektet drog i gång på riktigt nu i början av september när doktoranden Annie Larsson började sin anställning, men arbetet med att samla in vallprover började redan tidigare.

Nya parametrar i vallanalysen

Resultaten från projektet kommer kunna användas på flera olika sätt, som alla ger positiva effekter för svenska lantbrukare. Om projektet lyckas knäcka de frågeställningar som behandlas kan det leda till att nya analysparametrar i foderstaten tas fram. Genom mer kunskap om ligninets struktur; om det påverkas av skördetidpunkt, vallblandning eller liknande, skulle det gå att optimera foderstaten ytterligare. Resultaten skulle även kunna användas till att utveckla ett kraftfoder än

ukare

” Det är kunskap som efterfrågas från både Cerealia och Unibake, men även från växtförädlingsverksamheten.

Christian Malmberg, Lantmännen FoU

Annie Larsson, industridoktorand inom området vallfoder.

mer anpassat till grovfodret. Utöver det kan även den nya kunskapen om ligninstruktur användas inom växtförädlingen. Med mer kunskap kan vi koppla hur det genetiska hänger ihop med vilka egenskaper som uttrycks hos vallgräset, vilket kan användas för genetisk selektion mot ett gräs med högre smältbarhet.

Bättre koll på vetet ger bättre mjöl

Det andra industridoktorandprojektet som Lantmännen håller i handlar om mjölkvalitet för bageri. Det vete som levereras till kvarn analyseras på en mängd

olika sätt för att det vetemjöl som produceras alltid ska vara av samma kvalitet. Alla kvalitetsproblem fångas däremot inte upp av de befintliga metoder som används, utan det finns ett behov att utveckla dessa metoder för att på ett enklare och effektivare sätt förutse vilket bakningsresultat mjölet kommer ge.

– Även om alla analyser på mjölkvaliteten ligger inom de specifikationer som finns händer det att det ändå blir ett underkänt bakningsresultat. Vår hypotes är att det bland annat har med proteinkvaliteten att göra samt dess interaktion med lösliga fiber och polära lipider. Genom detta projekt hoppas vi få mer kunskap för att förklara mjölkvaliteten bättre. Det är kunskap som efterfrågas från både Cerealia och Unibake, men även från växtförädlingsverksamheten, förklarar Christian Malmberg på Lantmännen Forskning och Utveckling.

Projektstart med fördjupning

Kunskapen som erhålls genom projektet kommer även ge positiva effekter för svenska lantbrukare. Med mer kunskap om mjölkvaliteten kan vi förstå våra svenska vetesorter på ett bättre sätt vilket underlättar vid val av kvaliteter och sorter vid mjöltillverkningen. Det kan leda till att vi framöver kommer kunna använda fler kvaliteter och fler sorters vete till mjöltillverkning, även lågproteinvete, vilket kommer gynna inhemska sorter.

Industridoktoranden Louise Selga har jobbat ett par veckor när vi ställer frågan

till henne om hur den första tiden har varit.

– Det är jättekul att så många är intresserade av projektet, från olika delar av Lantmännen. Nu i början har jag besökt våra kvarnar i Malmö och i Vejle för att se hur arbetet går till, och jag ska även besöka några bagerier för att se vilka problem de stöter på. Att se allt i praktiken är ett väldigt kul sätt att starta projektet, och att träffa folk från olika områden ger en mer nyanserad problembild.

Louise Selga, industridoktorand inom området mjölkvalitet.

Lantmännen Reppe tillverkar bland annat gluten till bagerinäringen.

Reppe stänger produktionen i Växjö

Lantmännen Reppe planerar att stänga sin produktionsanläggning i Växjö vid årsskiftet för att fokusera på tillverkningen av gluten, dryckessprit, stärkelse och foderråvara i Lidköping.

Bristande lönsamhet i produktion och försäljning av glukossirap gör att Lantmännen tvingas göra en förändring i Lantmännen Reppes produktionsstruktur. Lantmännen Reppe har inlett fackliga förhandlingar för att upphöra med produktionen av glukossirap och avveckla sin anläggning i Växjö.

– Tyvärr ser vi inte att det finns möjlighet att göra affären med glukossirap lönsam med den produktionsstruktur och produktionsvolym vi har i Växjö, säger Magnus Kagevik, chef för Division energi och tillförordnad vd för Lantmännen Reppe.

De tre bolagen inom Lantmännens division energi – Lantmännen Agroetanol, Lantmännen Aspen och Lantmännen Reppe – tillverkar bland annat hållbar etanol, proteinfoder, kolsyra, stärkelseprodukter, alkylatbensin, dryckessprit, gluten och glukossirap.

Lantmännen satsar på att producera och marknadsföra hållbara och lönsamma produkter. Marknaden för glukossirap – en produkt som är svår att differentiera – är mycket konkurrensutsatt och trots flera utvärderingar och förbättringsinsatser i fabriken är affären inte ekonomiskt hållbar. Ett beslut om nedläggning kan påverka ett 20-tal tjänster på anläggningen och berörd personal har blivit informerad om den planerade förändringen.

Produktionen kommer att avvecklas i Växjö vid årsskiftet och arbetet på anläggningen fortsätter fram tills dess. Reppe kommer att fortsätta att förädla vete och tillverka gluten, dryckessprit, stärkelse samt foderråvara i sin fabrik i Lidköping.

Peter Korsbæk Andersen och hans hustru Elna på Korsbæksholm.

Vetgirig växtodlare *vill göra skillnad*

Han är lärarsonen som bestämde sig för att bli lantbrukare. I dag driver Peter Korsbæk Andersen och hans familj tre gårdar på Österlen med inriktning på varierad växtodling.

– Vår strategi är att förlänga odlingssäsongen med olika grödor och få bästa möjliga avkastning för vår arbetsinsats.

Text och foto: Lars Bårtås

Peter Korsbæk Andersen har en annorlunda bakgrund än de flesta som bedriver jordbruk i Sverige. Han är uppväxt i Danmark, närmare bestämt i ett samhälle utanför Brønderslev i norra Jylland. Båda hans föräldrar arbetade som lärare och även om pappan var född på en lantgård hade familjen ingen närmare koppling till lantbruksnäringen.

– Jag tänkte först bli byggnadsingenjör, men insåg efterhand att det inte var min passion. I stället väcktes mitt intresse för lantbruk. Jag drömde om att få äga och driva en egen gård.

Peter utbildade sig till agrarekonom på en lantbruksskola i Danmark. I samband med examen, år 2004, blev han tipsad om ett intressant jobb i Brösarp i sydöstra Skåne. Det var Bäretofta AB som sökte en ny driftsledare.

– Jag sökte och lyckades få tjänsten. Arbetet bestod av många varierande uppgifter som jag haft nytta av att kunna.

Bland annat fick jag planera och ta ansvar för maskinpark, byggnader och växtodling. Det var ansvar under frihet, vilket passade mig perfekt.

Etablerad i bygden

Peter hade tänkt stanna i tjänsten några få år. I själva verket tog det tolv år innan han slutligen gjorde slag i saken och startade eget. Under tiden hade han hunnit etablera kontakter i bygden och även bildat familj. Han och hustrun Elna träffades 2006 och har numera två barn: dottern Wilma, nio år och sonen Alfred, sju år. Elna har utbildat sig till farmaceut och arbetar i dag på lasarettet i Ystad.

– Jag är visserligen ”lantbrukardotter”, men har valt aldrig varit så intresserad lantbrukssysslorna så därför har jag valt en annan inriktning. Men bor man på landet och har en familj så har man ju fullt upp med aktiviteter ändå, säger Elna.

I dag har familjen, tillsammans med

Elnas far och lillebror, tre gårdar som de driver i ett gemensamt bolag. Jordbruket omfattar cirka 500 hektar odlingsareal. I årets odlingssäsongen ingår vete, raps, potatis, sockerbetor, malkorn, spenat- och röd-klöverfrö.

– Min strategi är att satsa på en varierad växtodling och aldrig odla samma gröda på ett fält två år i rad. Det är ett sätt att fördela riskerna och samtidigt minska kostnaderna för växtskyddsmedel, eftersom du annars måste öka doseringen för en gröda år efter år.

Varierar grödorna

Varierad växtodling är också fördelaktigt ur arbetssynpunkt, förklarar han.

– Med flera olika grödor kan vi förlänga odlingssäsongen och därmed också arbetsinsats och logistik. Vi är bara tre som jobbar i bolaget, och det är bara jag och min sväger Erik som arbetar full tid. Om vi hade koncentrerat oss på enstaka

grödor skulle vi behövt jobba mera intensivt under kortare perioder och även behövt anställa eller hyra in personal. Nu kan vi i stället fördela arbetet över lång tid och få betalt för våra egna arbetstimmar.

Peters strategi ställer å andra sidan höga krav på kompetens. Varje gröda har sina unika egenskaper och det gäller att lära sig de specifika odlingsteknikerna för att nå ett bra resultat.

– Växtodling är ju mitt jobb och mitt stora intresse, så i det avseendet innebär det ingen börda. Jag får helt enkelt läsa på och inhämta goda råd från mina leverantörer.

Tänka långsiktigt

Sommarens långa torka har varit exceptionell och precis som för andra växtodlare runt om i Sverige har utbytet i år inte alls blivit vad Peter räknat med.

– Vetet gav betydligt lägre avkastning än väntat, omkring 50 procent och ännu

” Min strategi är att satsa på en varierad växtodling och aldrig odla samma gröda på ett fält två år i rad.

sämre gick det för malkornet. Höstsåden ser dock ut att klara sig något bättre och även rapsskörden får ses som ”acceptabel”, med tanke på omständigheterna.

Peter låter sig dock inte nedslås av tillfälliga motgångar. Som lantbrukare måste man tänka långsiktigt, framhåller han.

– Jag ser ingen vits med att klaga. Jag har valt ett jobb som innebär att jag måste förhålla mig till de förutsättningar som råder, både riskerna och möjligheterna. Är man besviken får man ta nya tag och tänka framåt, i annat fall får man välja ett annat jobb, säger han framt.

Ambitioner för framtiden

Peters ambitioner och framåtanda är några av skälen till att han utnämns till årets groddenstipendiat i södra Sverige. I juryns motivering kan man läsa att ”Peter är en driven person som genom ett genuint intresse för lantbruk utan att ha varit född in i näringen byggt och bygger upp

en verksamhet som sätter avtryck i bygden på ett föredömligt sätt”.

– Groddenstipendiatet känns väldigt hedrande. Fast påståendet att jag ”gjort avtryck i bygden” vågar jag inte skriva under på. Möjligtvis handlar det om att jag är en social person och gillar att prata med folk, utan förutfattade meningar. Fördelen med att vara social är ju också att man får kontakter och kan utbyta tjänster, det är viktigt härute på landet.

Hittills har Peter inriktat sig på växtodling. Men i de framtida planerna ingår även djurhållning. Bolaget har nyligen ansökt om tillstånd för att bedriva produktion av slaktkyckling.

– Om planerna går i lås kan vi driva produktionen med en extra anställd och själva rycka in om det behövs. Jag ser det som en möjlighet att utveckla vår verksamhet, att testa något nytt och visa att man som lantbrukare kan göra skillnad, säger Peter.

Peter Korsbæk Andersen

Groddenstipendiat 2018, södra Skåne

Född: i Brønderslev, Danmark, 1979.

Driver gårdarna Gullåkra Henrikstorp och Ekedala tillsammans med svåger och svärfar.

Verksamhet: Konventionell växtodling med mångfald av grödor, samt lite skogsbruk.

Odlingsareal: Cirka 500 hektar, varav 90 hektar arrenderas.

Maskinpark: Fyra traktorer, diverse plog och kultivatorer, spruta, gödningsslunga, lastare och en grävmaskin. Nästa år kan det bli aktuellt att köpa in en tröska.

Årets odling: Vete, raps, potatis, sockerbetor, spenatfrö, malkorn och rödklöverfrö.

Nya grödor som han vill testa: ”Troligen rödsvingel till skörd 2020”.

Intressen utöver lantbruket: Jakt och resor.

Övrigt: På den egna fastigheten Korsbæksholm har familjen installerat en 30 kW solcellsanläggning som täcker gårdens årliga behov av el. ”En långsiktigt bra affär som borde vara självklar för alla lantbrukare med tillgång till stalltak.”

LM²

Allt om din spannmålssamlat på ett ställe

Sedan lanseringen av LM² i maj 2017 har portföljen av tjänster fyllts på löpande. Inte minst på spannmålssidan där marknadsbrev, börsnoteringar, prisbevakning, finansiell handel och den nyaste tjänsten spannmålspriser är några exempel på tjänster som ger lantbrukare verktyg att följa marknaden.

Mathias Schenström, växtodlingssäljare i Nyköping, berättar vad han tycker är bra med spannmålstjänsterna i LM².

– Spannmålsdelen i LM² är en mycket bra plattform för allting som rör spannmålsaffären, både för den som säljer och den som köper. Ta råvarubörserna som exempel. Den informationen har man tidigare fått hämta på andra webbsidor, men nu finns allting samlat på ett ställe. Vi har också valt ut aktuella grödor och valutor för att göra det mer lättöverskådligt. Och dessutom är noteringarna i princip realtid, det är enbart tio minuters fördröjning från börsen till LM², säger Mathias.

Spannmålspriser

I juni lanserade Lantmännen nya tjänsten Spannmålspriser, en tjänst där lantbrukare på ett enkelt och överskådligt sätt kan se Lantmännens priser för flertalet spannmålsslag, skördeår och leveranstemeriner. Hur har tjänsten mottagits?

– Priserna har länge varit efterfrågade av våra kunder. Tidigare har vi enbart visat indikativa spotpriser, men sedan juni visar vi indikativa priser på alla grödor, sorter och leveransperioder som lantmännen är köpare av. Många av mina kunder tycker att detta är ett rejält lyft som gör det enklare för dem att följa marknads-svängningarna. Priserna uppdateras varje vardag kl. 13 och i tjänsten kan man också skapa en favoritlista vilket gör det än mer överskådligt. Denna tjänst, i kombination med exempelvis marknadsrapporterna som vår spannmålsenhet skriver, ska ses som ett verktyg som man kan använda för att sedan kunna fatta beslut gällande sin försäljningsstrategi.

Finansiell spannmålshandel

Det har pratats en del om finansiell handel på sistone. I LM² har det sedan starten 2017 funnits möjlighet att handla med

finansiella terminer. Hur har utvecklingen av den tjänsten sett ut?

– Antalet lantbrukare som använder tjänsten ökar och jag tror också att fler kommer att använda finansiell handel i sin försäljningsstrategi framöver. Det är ett effektivt verktyg där både köpare och säljare har möjlighet att säkra sina inköps- och försäljningspriser, men det kräver också en del av den som handlar. Man behöver ha en grundläggande kunskap om marknaden och hur den fungerar. I LM² krävs det att du går en utbildning med tillhörande prov innan du blir behörig att handla finansiellt, säger Mathias och fortsätter:

– Vi kommer också att lansera fler verktyg i den här kategorin, som ett komplement till den terminshandel som vi erbjuder. Och avslutningsvis vill jag också säga att det jag tycker är bra med spannmålsdelen i LM² är att vi samlar allt lantbrukaren kan tänkas behöva på ett och samma ställe, lättillgängligt och överskådligt.

Text: Therese Pettersson

Min spannmålsaffär

Så här kan du använda den nya tjänsten Min spannmålsaffär: Planera din kommande skörd, få koll på vilka volymer du redan sålt och hur mycket du har kvar att sälja. Snart kommer du även kunna se värdet av din osålda volym för varje gröda. Importera information från Data-växt för enklare och snabbare registrering. Denna tjänst passar dig som vill få en tydlig överblick av din totala spannmålsvolym, men också dig som ska planera din försäljningsstrategi.

mySwecon

Digital tjänst förenklar maskinägandet

På Svenska Maskinmässan i juni premiärvisade Swecon Anläggningsmaskiner en ny digital tjänst som ska göra maskinägandet enklare och mer effektivt för kunderna – mySwecon.

Den nya webbportalen, mySwecon, är en webbportal, likt LM², där kunder kan logga in för att snabbt och enkelt få information om sina Volvomaskiner, boka service, beställa reservdelar och en hel del annat.

mySwecon har utvecklats i nära samarbete med kunder i både Sverige och Tyskland för att få tjänsten så användbar och praktisk som möjligt, säger Robert Carlsson, projektledare på Swecon.

mySwecon presenterades på Svenska Maskinmässan på Solvalla 31 maj – 2 juni, där Robert Carlsson demonstrerade hur webbportalen är uppbyggd. Responsen var positiv.

Tjänsten kommer att vara gratis i sitt grundutförande, det enda som krävs för att använda mySwecon är ett kundnummer hos Swecon för registrering samt bank-ID för inloggning.

– Eftersom vi jobbar med en responsiv lösning, kommer det att gå lika bra att logga in via smartphone eller surfplatta, berättar Robert.

”Det kommer att gå lika bra att logga in via smartphone eller surfplatta”

Robert Carlsson, projektledare

Samma tekniska plattform som LM²
Projektgruppen har jobbat med mySwecon sedan hösten 2017 och på ett tidigt stadium engagerades kunder för att utforma tjänsten. Dessutom kommer en handfull pilotkunder att använda webbportalen, för att finslipa tjänsten och

olika detaljer, innan den släpps i skarp version.

mySwecon använder samma tekniska plattform som Lantmännens LM² och därifrån har Swecon tagit många lärdomar in i projektet.

– mySwecon är ett väldigt bra exempel på hur vi inom Lantmännen kan samarbeta bra mellan olika divisioner. Vi har haft stor hjälp från LM², inte minst i och med vårt gemensamma team där vi dragit nytta av lärdomar från LM². Det har bidragit till att Swecon hittills kunnat genomföra detta projekt på ett snabbt och effektivt sätt, menar Robert.

Den första versionen av mySwecon kommer att innehålla information om kundens maskiner, göra det möjligt att boka service samt handla reservdelar via Swecons e-handel.

Vidareutveckling

Efter första utgåvan kommer mySwecon att fortsätta att utvecklas.

– Det är bara början, vi är fortfarande i ett tidigt skede. Vi kommer att jobba kontinuerligt med att bygga in mer nyttig information. Just nu tittar vi på servicebokning och servicehistorik och hoppas att det ska vara klart inom kort, säger Robert.

I projektet har Swecon samarbetat med Volvo CE och kommer bland annat att använda data från deras telematiksystem CareTrack som ger information om varje maskins position, drifttimmar och bränsleförbrukning till exempel.

I september presenteras mySwecon för kunderna i samband med mässan NordBau. Målet under hösten är sedan att stegvis koppla på fler pilotkunder, både i Tyskland och i Sverige.

Text: Jenny Pern Bild: Swecon

Framtidens tröska på Sverigepremiär

I mitten av augusti var det Sverigepremiär för nya Fendt Ideal på Bjertorps Egendom utanför Kvänum i Västergötland. En händelse som lockade press och lantbrukare från stora delar av landet som kom för att vara med när den nya tröska nu visades upp på svensk mark för första gången.

Den nya Ideal-tröska från Fendt och AGCO karaktäriseras av ett stort mått av nytänkande. Bakom tröskans konstruktion ligger ett gediget arbete där man valt att tänka nytt från start. Under utvecklingen har man lyssnat på lantbrukare och entreprenörer världen över för att kunna skapa en tröska som möter framtida brukares förväntningar. Resultatet döptes till Ideal, ett namn som också svarar på tröskans löfte till kunden avseende prestanda.

– Ideal är en helt ny maskin, framtagen från grunden, precis som kunderna vill ha den. Man har byggt bort flaskhalsar och komplicerade konstruktioner, säger Magnus Ramberg, tröskexpert på Lantmännen Maskin.

Under premiärvisningen gick Magnus Ramberg igenom de tekniska finesserna tillsammans med representanter från Fendt och AGCO och besökarna fick ut-

forska tröskan från alla vinklar. Från hytt till tak, till en närmare titt under huven. Även provtur och körning stod på menyn.

Till vem riktar sig tröskan?

– Ideal är ett utmärkt val för lantbruk av olika typer och storlekar. Tröskan ska inte bara säljas i Europa, utan också i till exempel Australien, Nordamerika och Sydamerika. Den klarar därför många olika grödor och passar såväl större gårdar som de stora familjelantbruken som vill ha en smidig maskin med hög kapacitet.

Säljstart för Ideal är hösten 2018 med leverans 2019. *Text: Sara Baudoin*

- Utrustad med världens längsta rotor, Dual Helix, på 4,84 meter och en diameter på 600 mm. Rotorn är designad för att kunna köras långsammare vilket ger en effektiv tröskning och skonsam bearbetning av halmen. Med den lägre hastigheten kommer även 20-50 procent lägre effektbehov.

- Toppmodellen har 647 hk och en tankvolym på hela 17.100 liter som kan tömmas med en hastighet av 210 l/s.
- En finess är också att skärbordet kan monteras på 5 sekunder inklusive automatisk elektronikoppling.

3
snabba
om Fendt
Ideal

IDEAL finns i tre modeller med 451, 538 respektive 647 hästkrafter. IDEAL 9 och IDEAL 8 har högpresterande MAN-motorer och IDEAL 7 har en effektiv AGCO-Powermotor.

Magnus Ramberg går igenom de tekniska finesserna omgiven av nyfikna besökare.

Reflektioner från studieresa till europeiska gårdar

En grupp kandidatstudenter på Lantmästareutbildningen i Alnarp åkte ut till Nederländerna och England för att lära sig mer om hur företagsstrategier skiljer mellan olika länder. Här är deras reflektioner från resan.

Under tredje och sista året på kandidatprogrammet bestämde vi oss för att åka ut i Europa för att få ett bredare perspektiv efter att ha studerat en del svenska företag. Vi bestämde oss därför för att åka till Nederländerna och England.

Resan blev mycket intressant och lärorik, framförallt eftersom vi kunde se stora skillnader mellan länderna och deras företagande.

Gårdarna vi besökte i England var väldigt duktiga på att kostnadsminimera, de ifrågasatte alla sina direkta kostnader och höll sina underhållskostnader låga. Gårdarna i Nederländerna var däremot mer inriktade på att differentiera sig för att kunna plocka ut ett mervärde på den inhemska marknaden. Vi tror att det beror på en del regleringar som finns i landet och de merkostnader de ställs inför. Dessutom har de många hållbarhetsutmaningar med en enorm produktion i ett litet land. Nederländerna omsätter cirka 270 miljarder kr på cirka 1,8 miljoner hektar. (I Sverige är samma siffra drygt 50

miljarder på cirka 2,8 miljoner hektar.) I båda länderna var de nationella produktionssnitten i form av liter/ko, slaktvikter och avvanda kultingar/sugga lägre än Sveriges, men de redovisade ändå ett högre resultat i genomsnitt jämfört med svenska gårdar. Samtidigt är priset på jordbruksmark betydligt högre.

Olika utmaningar

De företagare vi träffade i Nederländerna var mycket marknadsorienterade och vaksamma på vad som efterfrågades. De upplevdes som öppna med sina siffror och var aktiva med att försöka lära av varandra. De har många grupper där de samlar produktionssiffror och bokslut för att kunna dra nytta av varandra. Detta ger dem ett stort underlag för förhandlingar och samtidigt ett bra erfarenhetsutbyte för utveckling.

I Nederländerna är reglerna för gödsling en besvärlig fråga. Fosforkvoter som begränsar produktionen har tvingat fram tydliga strategier och mål på gårdarna, vilket upplevs som en stor utmaning.

För lantbrukarna i England medför Brexit en osäkerhet. De vet inte fullt ut vad det kommer att innebära och det är även svårt att förutspå hur marknaden kommer att ändras. Landet har också stora problem med renkavle, som är betydligt mer utspridd i England än här hemma i Sverige.

I Nederländerna besökte vi även ett trädgårdsföretag där man producerade orkidéer i växthus på 13 hektar,

inom ett år skulle bli närmare 20 hektar. Detta var från starten ett litet företag som lagt mycket kraft vid att hålla koll på marknaden och skapa ett mervärde för konsumenten. De hade byggt en anläggning där besökande familjer kunde roa sig medan de samtidigt handlade blommor. Genom detta skapade de en relation till konsumenten och kunde på ett enkelt sätt skapa sig en bild av vad konsumenten gillade. Företagets strategi byggde på att vara ambitiös i allt vad dom gör, visa respekt för människor och naturen samt att göra arbetet så enkelt så möjligt.

Lärdomar

Det vi lärt oss och tar med oss hem är bland annat att Englands bönder drivs mycket av företagslogik och att de är duktiga på att kostnadsminimera, att tänka på vad de verkligen behöver och hur det dem att nå sina mål. I Nederländerna har de stora problem med att konsumenterna endast köper det billigaste och inte är särskilt medvetna om den inhemska produktionen. De gav oss en större insikt hur vi som företagare kan samarbeta sinsemellan, hur vi kan dra nytta av varandras motgångar och/eller framgångar. Även att vara noggranna med att marknadsanpassa oss och jobba med att skapa en större förståelse för våra produkter hos konsumenten.

Vi studenter ser positivt på framtiden här hemma men tycker samtidigt att det är viktigt att vi breddar våra perspektiv utanför landet, för att skapa större kunskap och en större förståelse för att olika strategier för framgång. Vi behöver bli duktigare på att skapa ett mervärde som både vi som företagare, våra konsumenter och vår miljö vinner på.

Text: Filippa Jönsson och Frans Brodde

FOTO: FRIDA LJUNG

” I Frankrike tänkte det till på allvar.
Vi såg att det fanns en levande kultur
som vi skulle kunna göra till vår egen.
Ost är en fantastisk produkt som är så
historiskt förankrad här.

Ostkultur i Södra Svedjan

Mjölkbönderna Johanna och Pär Hellströms kulturengagemang skapar ljuv musik i dubbel bemärkelse. Deras ostar är flerfaldigt prisbelönta i Mathantverks-SM och har serverats på Nobelmiddagen. Och i kohagen och höladan i västerbottniska Södra Svedjan bjuds det på både konst, jazz och teater med korna betande runtomkring.

Text: Anna Bergström | Foto Gunnar Svedenbäck

Budskapet ”Uppföljning, utvärdering, ut-hållighet” står skrivet på väggen i mjölkrummet som Johanna och Pär Hellström och deras personal passerar dagligen. Ledorden är talande för hur deras kärlek till landsbygden, varandra och entreprenörskapet har tagit dem dit de är i dag. För det är just dessa ord som kantar deras väg från det unga par som övertog och utvecklade Johannas föräldrars mjölgård för snart 20 år sedan. Den hade då trapats ner till 19 kor, en siffra som de snart ökade till 30.

– Jag hade ju vuxit upp på gården och kunde det mesta praktiskt. Men inte teoretiskt. Vi insåg att vi båda var tvungna att utbilda oss i detta, berättar Johanna.

Parallellt med lanbruksstudier drev de gården vidare, men hamnade vid ett vägskal. – Vi blev av med det viktigaste arrendet och då ställdes allt på ända. Vi var tvungna att hitta kompletteringar.

De satsade bland annat på jordgubbsodling vid sidan av mjölkproduktionen. I dialogen om hur de skulle gå vidare med sin verksamhet fick de tips om en gård någon mil bort där ägaren skulle sälja.

– Vi såg att det den ena gården hade, det saknade den andra och vice versa. De skulle kunna komplettera varandra bra.

Inom loppet av någon månad, med två småbarn och ett tredje på väg, blev det affär och hela familjen flyttade till den nya gården. De behöll föräldragården en tid men styckade så småningom av den, sålde den som hästgård och behöll åkrar och skog.

Det är på den nya gården, i Södra Svedjan, de har fortsatt att bygga och utveckla sina drömmar. En utbildning hos Eldrimner i Jämtland, i kombination med en inspirationsresa till Frankrike, väckte deras intresse för mathantverk.

– I Frankrike tänkte det till på allvar. Vi såg att det fanns en levande kultur som vi skulle kunna göra till vår egen. Ost är en fantastisk produkt som är så historiskt förankrad här, säger Pär.

Västerbottensosten som kommer från samma geografiska område som de bor i är kanske ett av Sveriges mest kända matvarumärken. Alla i trakten kunde till för inte alltför många år sedan relatera till just sin gårds eller bys ost.

Paret kalkylerade också med att en gård med egen produktion och förädling skulle ha ett bättre framtida värde än en traditionell gård med endast mjölkkor. 2010 började de bygga sitt gårdsmejeri i en gammal ladugård. Sedan dess har de hunnit bygga både om och ut och nyligen byggt ett nytt lager.

Egna odlingar och mjölkkor

Att själva kunna greppa alla led från sådd och foder till typ av raser och produktion ger en frihet och besparar också många mellanhänder som alla ska ha sin del av kakan. Gården bedriver en korsningsavel mellan SRB, Holstein, Brown Swiss och Montbeliarde för att få fram bästa kombinationen av mjölknings-, ystnings- och mjölksyraegenskaper. Av deras egen mjölk

går omkring 20 procent till osttillverkningen, resten till Norrmejerier.

De har egna växtodlingar med ärtor och havre plus vallar med rörsvingel, timotej och klöver. Gården är helt självförsörjande på grovfoder och köper endast kraftfoder till djuren.

På maskinsidan lejer de kollegor med större maskinpark så mycket som möjligt.

Gården sysselsätter i dag fem personer – Pär, Johanna och nyligen även dottern Matilda. Här arbetar även Jessica Lindgren som liksom Johanna har det brinnande intresset för djuren och har egna travhästar. På produktionssidan arbetar Oscar Gallon-Barreto, med erfarenhet av yoghurttillverkning i Colombia. De fann varandra av en tillfällighet och han bor nu med sin familj i Skellefteå som är den närmaste tätorten.

Produktutveckling

Svedjan Ost har utvecklat flera produkter som i dag har återförsäljare över hela Sverige, i Finland och i Singapore. Den gryn-pipiga hårdosten Svedjan Gårdsost har fått ett silver och tre guld i klassen Hårdost på Mathantverks-SM. Den lagras och vårdas ömt med daglig tillsyn i 14 månader hemma på gården. Svedjan Rustik är deras blåmögelost, som kom till av den enkla anledningen att Johanna gillar blåmögelost. Den har fått silver i klassen blåmögelostar Mathantverks-SM. Ny i samlingen är sommarens grilllost, en egen variant av halloumi, med namnet Löpeld.

– Vi prövar oss fram hela tiden, säger Pär, och smakar av två varianter av blåmögelosten och den gryn-pipiga hårdosten på nybakat bröd, smacker och konstaterar att nä, lite till ska de mogna.

De utvecklar även sina egna metoder med tanke på både arbetsmiljö och ekonomi.

– Vi är så vitt jag vet ensamma om att ha den här typen av hyllor, som är så höga att man kan välta runt ostarna utan att lyfta ner dem. I stället för trasor torkar vi ostarna med vantar, det blir en helt annan rörelse och belastning för armarna, förklarar Pär.

Hela lagret med plats för 750 ostar på vardera 16 kilo, håller 10 grader året runt genom kyla från berget.

– Det är som en artificiell jordkällare, säger Pär.

Kultur ute och inne

Men det är inte bara ostkulturen som frodas på gården. Paret möttes genom sitt gemensamma intresse för kultur, musikkultur, en glöd som fortfarande lever kvar och tar sig uttryck på gården. Jazz i kohage står sonen med vänner för. Konstutställning i det gröna med korna betande mot Storkågeträsket nedanför gården hålls varje sommar, och teaterföreställningar i den gamla höladan, lockar 150-300 besökare när gården låter musikkultur möta ostkultur.

– Det har blivit lite av en antijante-manifestation och är etablerat och enormt roligt, ler Johanna.

Pär och Johanna Hellström brinner för sitt gårdsmejeri och de egna ostarna, som har fått gården att leva vidare, leva upp, och sysselsätta fem personer plus en rad underleverantörer på Västerbottens landsbygd.

I 14 månader ligger dessa 16-kilosostar och gottar till sig i det nya lagret. De kräver regelbunden tillsyn och omsorg av vana ögon och händer. Här gör Oscar Gallon den dagliga översynen.

Erik Pettersson, växtodlingsrådgivare på Lantmännen, visade runt i odlingarna på Bjertorp.

Jubileum på Bjertorp

För 20:e gången öppnade Bjertorps egendom portarna för lantbrukare från stora delar av södra och västra Sverige i början av juni. 400 personer strömmade till för att träffa Lantmännens representanter och besöka demofälten.

Inledningstalen kom givetvis att handla om torkan. Regionchef Bengt Karlsson tog upp det i sin välkomsthälsning och Peter Annas, chef för utsäde och handelsvaror, jämförde årets Bjertorpsdag med den kylslagna första för tjugo år sedan. Den tredje och sista inledningstalaren var växtodlingssäljare Lars Svensson som rapporterade om läget på den globala spannmålsmarknaden.

Härefter fick alla besökare ta buss ut till fälten för att titta på olika demoodlingar. Lantmännen Maskin fanns på plats, tog upp några godbitar ur redskapsportföljen och gjorde demokörningar så det rök på de torra fälten. Även Dataväxt hade satt upp ett tält mitt i ett av fälten för att visa sina växtodlingsprogram med digitala sprutjournaler, markkartering genom CropSat och mycket annat.

Text och bild: Helena Holmkrantz

Sörmland

Sommarmöte hos groddenstipendiater

Sörmlands sommarmöte ägde rum på Tullgarns slott, där två av Lantmännens groddenstipendiater, Arvid Lindgren och Tove Bondesson, har sin verksamhet. Under kvällen fanns det möjlighet att både titta på grödor i fält och få en presentation av gården och Lantmännen, samt att gå en guidad rundtur på Tullgarns slott.

Arvid och Tove driver tillsammans växtodlingsföretaget Starväxt AB vid Tullgarns Kungsgård strax utanför Vagnhärad. På Tullgarn odlas främst höstvete, men även höstraps, malkorn (vårkorn) och ärtor. Gården omfattar 565 hektar åker och 140 hektar bete, samt 40 dikor med kalvar. Arvid har dessutom precis satt igång med paketering och försäljning av nötkött från gården, under det nylanserade varumärket Tullgarns Kött.

Inom verksamheten ryms också uthyrning av hus och de senaste åren har stort fokus lagts på att rensa igensatta diken. Genom täckdikning har vattennivån sänkts, och tack vare detta arbete har man kunnat odla ytterli-

Arvid Lindgren, groddenstipendiary 2018

gare cirka 70 hektar. Ett efterlängtat regn gjorde att sommarmötets tipspromenad fick förläggas inomhus i den gamla stallbyggnaden. Bäst lyckades Anders Hagfalk, Sätters gård, Jönåker, som får ett presentkort på Lantmännen Maskin. Övriga deltagare fick välja ett smakprov ur Lantmännens livsmedelssortiment som tröstpris.

Groddenstipendiary

Arvid och Tove tilldelades Lantmännens Groddenstipendium i våras. Med motiveringen: "Med sitt brinnande intresse för växtodling har Arvid tillsammans med sin familj

Fältvandring på Tullgarn.

på kort tid utvecklat sitt företag från grunden till en nu väl fungerande verksamhet, vilken är ett föredöme för lantbruket i Sörmland." Arvid fick svara på några frågor om hur det känns att vara groddenstipendiary.

Hur känns det att få pris?

– Det känns ju väldigt hedrande att få Groddenstipendiet, det är stort. Jag har frågat mig flera gånger varför just vi fick priset, men vi har väl gjort en hel del här på Tullgarn. Vi har ju inte varit här så länge, vi arrenderar gården sedan 2015 och sedan dess har vi arbetat hårt och mycket för att höja avkastningspotentialen på fälten.

Vad är det bästa med att vara lantbrukare?

– Inget år är det andra likt, det är både det bästa och sämsta med att vara lantbrukare. Det är en stor omväxling i vardagen, och en stor bredd i arbetet. Man måste följa världsmarknaden i stort och den lokala väderprognosen samtidigt. Jag trivs med bredden, och att arbeta i symbios med naturen.

Hur ser du på digitaliseringen av lantbruket?

– Jag jobbar väldigt mycket med Dataväxt och ser kopplingen mellan Dataväxt och LM² som väldigt intressant, i LM² kan jag bland annat följa upp inleveranser av spannmål.

Text Cathrine Hannell/Tora Zeijlon

Höglandet

Sommarmöte med skogstema

Landsbygdens sommarmöte ägde i år rum vid sågverket Karla trä i byn Beth, Bottnaryd och temat var skog. Runt 4 500 besökare kom för att vandra runt bland de 125 utställarna, gå på visningar i sågverket och titta på demokörningar med skotare. Lantmännen var också på plats med en välbesökt monter. Torkan gjorde att den tänkta vallskördedemonstrationen uteblev och ersattes av föreläsningar på ämnet bevattning ledda av Frans Johnson från Jordbruksverket. På programmet fanns också DM i veterantraktorplöjning, häst- och hunduppvisningar och mycket annat.

Halland

Med grisen i fokus

För tredje året i rad hade distrikt Halland sin sommarträff i år hos Anders Richardsson i Heberg. På gården bedrivs integrerad svinproduktion med ca 250 suggor och tillhörande växtodling för egen förbrukning till grisarna. Anders är LRF ordförande i Halland samt sitter även med i koncernvalberedningen i Lantmännen. Ungefär 75 personer besökte sommarträffen som inleddes med aktuell information om torkan och dess konsekvenser av Lennart Nilsson, LRF och Eva Jenssen, Nötförsäljare Lantmännen.

Gäst var även Sigrid Barany (som tillsam-

mans med Johan Hedberg har podden matsamtalen i samarbete med lantmännen) som höll ett inspirerande föredrag kring matglädje med grisen i fokus.

Ungdomsträff om grovfoder

De fem nordligaste distrikten anordnade en gemensam ungdomsträff i Järvsö 24-25/8. Temat för träffen var "Grovfoder" och förutom föredrag om vall och foder så genomfördes ett intressant och uppskattat besök på Vallens Gård utanför Ljusdal. Vallens gård som drivs av Jan-Erik Hanson är Norrlands största gård med ett drygt 1 000 mjölkkor och har Nordens största robotbesättning med 18 nyinköpta mjölkrobotar. Dag två började med ett tidigt besök på Järvzoo där deltagarna fick se utfodring av varg, järv och fjällräv. Dagen fortsatte sedan med besök på Mittia Mässan i Ljusdal innan hemfärd.

Gävleborg

Invigning av nya plattan

Den nya spannmålsplattan i Stugsund utanför Söderhamn invigdes den 1 augusti. Ett 40-tal medlemmar kom på visningen av plattan som drivs i samarbete med Söderhamns stuveri AB.

Västernorrland

Forskning i centrum för årets Lännäsdag

Den 14 augusti genomfördes årets Lännäsdag som besöktes av ett 40-tal medlemmar. Besökarna fick lyssna på ett föredrag om Grogrund – kompetenscentrum för växtförädling, Teknik och odlingsstudier för våt lagrad spannmål samt Foderanalysen i odling och utfodring. Efter lunch fortsatte programmet med fältvandring i demonstrationsodlingarna på Lännäs.

POTATIS EMBALLAGE

NY HEMSIDA!

FOTE GÅRDENS EMBALLAGE LIDKÖPING

Tel 0510-500 29
070-545 00 29
Fax 0510-500 04
leif@fotegarden.se
www.fotegarden.se

Östergötland

Fältvandring på Kölbäck

Trevlig stämning, fint väder men väldigt blåsigt – en kort sammanfattning av årets sedvanliga fältvandring på Kölbäck i juni.

Årets tema var höstveteförädling, som presenterades av Tina Henriksson, veteförädlare på Lantmännens växtförädling i Svalöv. Där efter diskuterades spannmålsmarknaden och aktuellt inför växtodlingen. Sen var det dags

för fältvandring där vi tittade på sortförsöken och de fina grödorna på Kölbäck.

Kvällen avslutades med grillning i maskinhallen. *Text: Cathrine Hannell*

På gång

Gotland

23-24 oktober
Medlemsresa till Elmia

Halland

27 oktober
Höstmöte på Lunnagård, Långås

Jämtland

11 september
Frösö Park kl 10 -14.30
Foderträff med Kristina Eriksson.

26 september

Frösö Park kl 10 -15.
Valletablering med Per-Anders Andersson

Kristianstad

21 september
Höstmöte Svängstakrogen

Nordvästra Skåne

22 oktober
Höstmöte, plats och program kommer senare

Norrbottnen

6-8 november
Medlemsresa till Valtra i Finland

Skaraborg

16-18 november
Medlemsresa till Halmstad och Göteborg

Södra Skåne

20 november (OBS preliminärt datum) Höstmöte på Dannero med tema "Protein"

Sörmland

8 november
Höstmöte på Hedenlunda, Flen, kl 10. Medverkande

Lantmännens koncernchef Per Olof Nyman och Mikael Jeppsson, Lantmännens spannmålsenhet

Östergötland

17 oktober
Foderträff på Lantmännen i Vimmerby kl 18

13 november

Höstmöten i Norrköping (dagtid) och i Skänninge (kvällstid). Medverkande är Per Frankelius, Grönovation och Ove Gustafsson, Lantmännens koncernstyrelse.

Högländet

6 november
Höstmöten, dagtid på Bratberg och kväll i Vetlanda. Program kommer senare.

Alla datum och tider med reservation för ändringar.
Håll utkik efter händelser på lantmannen.com/vara-agare/distrikt

HÖSTENS STORA SMÖRJMEDELSKAMPANJ STARTAR 24/9

KAMPANJ

Passa på att köpa smörjmedel från Agrol till ett riktigt bra pris. Höstens stora kampanj gäller utvalda Agrolprodukter och endast hos Lantmännen Maskin och Swecon. Gäller 24/9 - 21/10.

SVÅRT ATT VÄLJA RÄTT SMÖRJMEDEL? RING AGROLS SMÖRJRÅD.

Marcus Andersson, 010-556 32 99
Roger Mannelqvist, 010-556 40 29
Yngve Lindh, 010-556 09 49
Lars-Göran Persson, 010-556 09 51

Glimtar från sommarens mässor

Sommar och fältmässor hör ihop. I år har landet berikats med en ny fältmässa i Öjebyn utanför Piteå har en nordlig motsvarighet till Borgeby i Skåne och Brunnby i Mälardalen startats. Här är några ögonblicksbilder från sommarens arrangemang.

Publikrekord i Brunnby

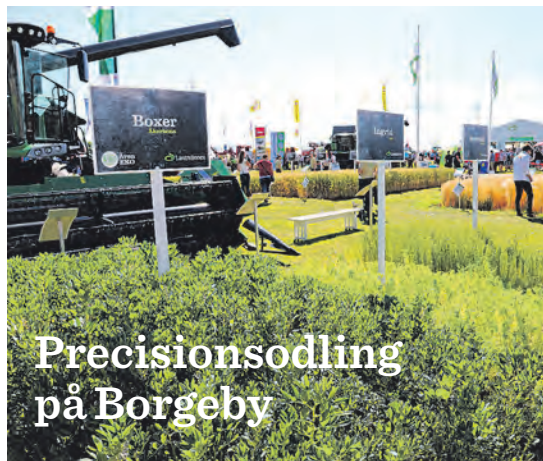

Brunnby Lantbrukardagar slog än en gång publikrekord med 5 900 besökare som under två heta julidagar kom för att diskutera med branschkollegor och spana efter nyheter hos de 150 utställarna. Även i år var Lantmännen Lantbruk och Lantmännen Maskin på plats och i Lantmännens monter kunde man som besökare köra radiostyrd traktor, se det uppbyggda minilandet med det digitala lantbruket i fokus och samtala med säljare och förtroendevalda. Årets mässtema var precisionsodling vilket lockade många.

Med i Lantmännens monter var också Anton Öhlund, lantbrukare från Hedemora. Anton har varit med i Lantmännens innovationsprogram Växthuset med sin egen uppfinning "Kemhatten", en konstruktion som läggs över brunnar på åkrarna för att förhindra att växtskydd kommer ner i brunnen vid sprutning.

Text och bild: Cathrine Wallin

Precisionsodling på Borgeby

Lantmännen Lantbruk och Lantmännen Maskin visade upp sig i ett stort gemensamt tält för de drygt 20 000 besökarna på årets Borgeby fältdagar den 27-28 juni. Många av besökarna som stannade till vid Lantmännens tält för att få information, träffa bekanta och ta den traditionella fikan. I montern gick ugnarna varma och 11 000 nybakta kanelbullar serverades under de två dagarna!

Förutom det stora gemensamma tältet hade Lantmännen även ett precisionsodlingstält, där fokus låg på precisionsodling och digitalisering. Här fanns bland annat ett miniatyrland av hur ett digitaliserat lantbruk skulle kunna se ut, vilket lockade många nyfikna besökare. Utanför tältet guidade Lantmännens säljare besökarna bland försöksodlingarna samt alla maskiner och redskap som fanns att beskåda.

Text och bild: Helena Holmkrantz

Första fältmässan i Öjebyn

Öjebyns lantbruksmässa är norra Sveriges svar på de populära fältmässorna i söder, som Borgeby och Brunnby. Den 15-16 augusti ordnades mässan vid försöksgården Agropark i Öjebyn för första gången med 26 utställare och temat vallodling.

Runt 400 besökare kom och tanken är att detta ska vara en återkommande mässa. Lantmännen Lantbruk och Maskin fanns på plats och visade sina senaste nyheter.

Text och bild: Hans Westbom

ANSÖK
SMS till nummer
71120
ange agrolkortet
PÅ SMS

TANKA BILLIGARE! EN AV TANKARNA MED AGROLKORTET.

Agrolkortet från Lantmännen Finans ger dig som är näringsidkare inom de gröna näringarna rejäla rabatter på flertalet av Sveriges bensinstationer.

Ansök direkt via SMS och Mobilt BankID!

Nu kan du ansöka om Agrolkortet Kredit via din telefon (smartphone). SMS:a till 71120 och skriv Agrolkortet i meddelandet. Du som har aktie- eller handelsbolag kan ansöka om Agrolkortet Företag via agrolkortet.se.

Rabatt på drivmedel hos Circle K.

Aktuella rabatter på drivmedel (öre/liter)

Diesel/HVO	Bensin	E85
48(40*)	30(20*)	30(20*)

* = obemannad

Rabatt på drivmedel hos Circle K* Truckdiesel.

Aktuella rabatter på drivmedel (öre/liter)

Diesel/HVO	Bensin	E85
40	-	-

* I Circle K stationsnät ingår även Ingo

Rabatt på drivmedel hos OKQ8.

Aktuella rabatter på drivmedel (öre/liter)

Diesel/HVO	Bensin	E85
50(41*)	30(20*)	30(20*)

* = obemannad

Rabatt på drivmedel hos Preem.

Aktuella rabatter på drivmedel (öre/liter)

Diesel	Bensin	E85
60(60*)	35(35*)	35(35*)

* = obemannad

Rabatt på drivmedel hos SÅIFA.*

Aktuella rabatter på drivmedel (öre/liter)

Diesel	Bensin	E85
60	-	-

* = ca 50 stationer i dagsläget

Rabatt på drivmedel hos Tanka.

Aktuella rabatter på drivmedel (öre/liter)

Diesel/HVO	Bensin	E85
41	20	20

GÖRAN KARLSSON
Produktmarknadschef
havre och eko

AUGUSTI 2018

Från export till import, från säljare till köpare

Det mesta är annorlunda detta skördeår. Lantbruket upplever ett av de värsta skördeåren någonsin och ekonomin pressas för alla aktörer i hela värdekedjan. Sverige som land går från överskott till underskott och måste inrikta sig mer på import i stället för att exportera. Frågan är nu om det trots allt kan komma ut något positivt ur detta?

nligt Jordbruksverkets senaste skördeprognos för 2018 hamnar den totala skörden i Sverige på cirka 4,2 miljoner ton. Efter att det att skörden nu är avslutad tyder det mesta på att denna siffra tyvärr är för hög.

Vi ser som vanligt stora lokala variationer i avkastningen, kopplat till hur nederbörd och temperatur varierat. När det gäller de olika grödorna har höstgrödorna generellt klarat sig bättre än vårgrodorna, och det mesta tyder också på att skördebortfallet är större för de ekologiska grödorna jämfört med de konventionella.

Vädret har varit sämsta tänkbara för havreproduktionen i Sverige. Havre gillar svalare väder och har framför allt behov av mer nederbörd under maj och juni månad. I våras såddes det cirka 166 000 hektar havre i landet och med en normalavkastning på cirka 4,3 ton/ha skulle produktionen uppgå till cirka 715 000 ton. Nu gör Lantmännen bedömningen att vi hamnar på cirka 450 000 ton eller en produktionsminskning med 40 procent. En orsak till den låga skörden, utöver lägre avkastning per hektar, är att en stor andel av arealen skördats som helsädesensilage, kanske 10-15 procent.

Från export till importbehov

Sverige exporterar normalt cirka 150-200 000 ton havre, framför allt grynshavre till kunder i Europa. Den kvantiteten har nu försvunnit, med normal förbrukning till foder, på gård och till foderfabriker, på cirka 350 000 ton och cirka 100-120 000 ton till den svenska grynshavreindustrin, så går vi från överskott till importbehov. Kvaliteten på den svenska grynshavren är dessutom betydligt sämre än tidigare år, framför allt gäller det rymdvikt och andelen småhavre som är högre än normalt. Det ställer krav på anpassning från industrin, till det som finns i Sverige, annars ökar importbehovet ytterligare.

Men kan man importera havre till Sverige? Det är inte självklart och inte med den kvalitet vi är vana att använda. Skälet är att det inte är bara Sverige som haft ogynnsamt väder. Havreskörden är lägre i hela Östersjöområdet och det stora havreexportlandet Finland räknar med cirka 750-800 000 ton, från en första prognos på cirka 1,1-1,2 miljoner ton, tidigt i våras. Det innebär att "räddningen" inte självklart finns i Finland. Och situationen är liknande i Baltikum, Polen, Tyskland och UK. Betydligt sämre skörd än förväntat. Importmöjligheter utanför EU till industrin är i så fall Kanada.

Högre grynshavrepris 2019

Nuvarande bristsituation för havre och problem med vår egen försörjning i Sverige har fått marknaden att vakna. Sverige har normalt en av världens bästa förutsättningar för att

odla havre, bra sorter, duktiga odlare, bra hantering, en stark grynshavreindustri och god renommé på exportmarknad. Nuvarande situation sätter allt på sin spets.

Konkurrensförmågan för havren i odlingsledet behöver öka och det börjar marknaden inse. Därför stiger priserna inte bara på skörd 2018 utan också på skörd 2019. Detta ger nu lantbrukarna tillfälle att säkra en del av nästa års skörd redan nu och även att öka arealen havre.

Nyskepnad i ekoaffären

Inför skörd 2018 så räknade Lantmännen med att öka sin export av ekologisk spannmål väsentligt jämfört med tidigare år. I bearbetningen av marknaden såg vi till och med en utmaning att få avsättning för beräknad tillväxt av produktionen av ekologisk spannmål.

Så kom sommaren 2018 och ändrade på allt. Export får nu vändas till import och många aktörer måste byta skepnad från säljare till köpare.

Den svenska skörden av ekologisk spannmål, som beräknades till totalt 350 – 400 000 ton i ett tidigt skede, varav cirka 200 000 ton i handeln, pekar nu på en minskning i alla led, med ungefär hälften och den totala handeln för skörd 2019 kanske stannar vid 100 000 ton

Så kom sommaren 2018 och ändrade på allt. Export får nu vändas till import och många aktörer måste byta skepnad från säljare till köpare.

och sedan cirka 100 000 ton på gårdarna. Det innebär att en grov prognos för den totala ekospannmålsskörden 2019 skulle stanna på cirka 200 000 ton. Inberäknat är då att en relativt stor areal, av främst vårgrodorna, har skördats som helsädesensilage.

Ökat importbehov av eko

Effekten blir att Sverige som land och då främst kopplat till behov av foder till foderfabriker och ökat behov av färdigfoder på de ekologiska animaliegårdarna, måste importera cirka 100 000 ton ekologiska råvaror, främst vete, majs och soja, men även foderhavre.

Som det ser ut i dag klarar sig den svenska kvarnindustrin bättre. Visserligen blir skörden av ekologiskt kvarnvetet betydligt lägre, men det som levererats till Lantmännen håller en bättre kvarn kvalitet, högre proteinhalt, jämfört med tidigare år.

Det är många utmaningar i år, både för bönder och för handel. En av de största är tillgången till KRAV raps till framför allt svenska

kunder och det finns mycket få importalternativ. Visserligen har priset skjutit i höjden rejält, men vad hjälper det om det inte finns råvara.

En annan stor utmaning är Sveriges "parad-eko-gröda nr ett", den KRAV-märkta grynshavre, som Lantmännen varit så framgångsrik med både på inhemsk marknad som på exporten. Exportvolymerna är "borttorkade" och det kommer bli tufft att hitta ersättningsråvara. Hoppet står främst till de Baltiska länderna, men även de har drabbats av torkan.

Nya importländer

År av tillväxt på ekomarknaden har stimulerat ökad omställning inte bara i Sverige, utan även i nya länder. Detta kan vara räddningen i detta läge. Råvaror kommer att importeras från Baltikum och Kazakstan, men sannolikt även från nya länder och för Lantmännen handlar det främst om Ryssland och Ukraina.

Med dessa nya förutsättningar, som naturligtvis är en utmaning, känner vi oss på Lantmännen Lantbruk dock positiva till att kunna lösa försörjningen av ekologisk spannmål för svenskt lantbruk, främst genom vår goda erfarenhet av trading och upparbetade kundkontakter.

Priserna för den ekologiska spannmålen sti-

ger nu i hela Europa, då de flesta länderna upplever brist, på grund av årets ogynnsamma väder för produktion och efterfrågan är fortfarande stor.

Terminspriser för eko 2019

Faran för den framtida tillväxten av ekomarknaden är nu att priserna när sådana nivåer att kunderna backar ur affärer, slutar att utveckla nya produkter, drar tillbaka lanseringar och marknadsutvecklingen för eko tar en paus. Men samtidigt är det viktigt att komma ihåg att 2018 är ett dåligt skördeår och vi har många bra år bakom oss och sannolikt många i framtiden också. Det positiva för svenska ekobönder är att Lantmännen redan nu kan erbjuda terminspriser för skörd 2019 som ligger på en historiskt hög nivå. Denna nivå hade vi inte sett utan detta dåliga skördeår – så det som ser mörkt ut kan innebära ett bra skördeår 2019. Passa därför på och redan nu säkra en del av nästa års skörd.

UPPTÄCK NYA UPPGRADERADE VOLVO L60H LANTBRUK

Dragbalk
VBG-drag
Hitchkrok
Trepunktslyft
Broms- och
tipputtag

Branschledande
hyttkomfort

**0,69 %
RÄNTA I 2 ÅR!***

Omfattande sortiment
av redskap

Nu med lock-up
som tillval

Fabriksmonterade
twindäck för optimalt
grepp

Volvos lantbruksmaskiner har burit olika färger genom åren. De har varit både gröna och röda, men nu är de gula. Swecon har maskiner med rätt redskap, som ser till att få jobbet gjort för dig som jobbar med lantbruk. Nya uppgraderade Volvo L60H kan nu fås med lantbruksdäck direkt från fabrik. Med lock-up som tillval får du dessutom upp till 20 % högre bränsleeffektivitet. Kontakta din Swecon-säljare idag för ett mycket bra pris och bra ränta!

Swecon supportar dig med service och reservdelar på 34 orter i landet - från Kiruna i norr till Staffanstorps i söder! Läs mer på www.swecon.se

*) Erbjudandet gäller t o m 2018-12-31 vid tecknande av avbetalningskontrakt med Lantmännen Finans AB på minst 2 år. 20 % kontant/inbyte. Momslån återbetalas månad 3 och till ordinarie avtalsränta. Ingen avi- eller uppläggningsavgift tillkommer.

SWECON

Auktoriserad återförsäljare av Volvo Construction Equipment
Swecon Anläggningsmaskiner AB
Växel: 010 - 556 08 50
www.swecon.se

Volvo Construction Equipment

